

Bunddækkeplanter

Vurdering af 125 stauders, halvbuskes og lave buskes
egnethed under forskellige lysforhold

*Ground-covering plants
Valuation of 125 perennials and shrubs were tested
for their suitability as ground-covering plants
under different light conditions*

Grethe Clausen

Resumé: Fra 1967 til 1976 er undersøgt 125 forskellige stauder, halvbuske og lave buskes egnethed som bunddækkende planter under forskellige lysforhold. Vækstform: Tæppe-, pudedannende eller med lav, fri vækst er registreret, ligesom antal planter pr. arealenhed for hurtig dækning, tålsomhed overfor færdsel, grenslid fra overstandere, tørke og vinterkulde. Af andre egenskaber er noteret udseende under og efter blomstring, vinterdragt og i enkelte tilfælde den indbyrdes klædelighed i blandede beplantninger.

Resultatet af prøvedyrkningerne fremgår af beskrivelserne samt af skemaerne side 436-444.

Nøgleord: Bunddækkeplanter, lysforhold.

Abstract: 125 perennials or shrubs were tested for their suitability as ground-covering plants under different light conditions. Notes were made on the following characteristics: Planting densities giving the quickest covering. The habit of growth i.e. cushion, carpet or free. Durability against traffic or sweeping branches, draught and frost resistance.

Finally notes were made on the appearance during and after flowering, the winter appearance and when of interest how different plant species match when growing together.

The results of the trial appear from the description of the different plant species and from the table on pages 436-444.

Key-word: Ground-covering plants, conditions of light.

Indledning

Systematisk anvendelse af bunddækkeplanter er en forholdsvis ny forekomst i haverne. I naturen finder man derimod bunddækning overalt. Selvfølgelig kender man til »skovbund« i læbælter og større buskadser med *Vinca*, vedbend, bregner, hasselurt og blå anemoner, og særlige skyggebede har altid været i høj kurs, men det normale har i danske haver været, at der blev holdt rent under buske og træer.

Allerede i 1918 skrev dog *G. N. Brandt i Stauder*: »– at den nøgne Jord ses alt for meget mellem Planterne. Mulden kan være smuk, naar den er nyvendt, men naar den først er klasket af Regn og hvidnet af Sol, er den alt andet end tiltalende, og man foretrækker da ogsaa nu (for 50 år siden!) i Almindelighed at følge Naturens Eksempel og altid lade Vegetationen dække Mulden; den kan kun holdes nøgen ved Arbejde og i Naturen finder man Klipper og Sten og Sand nøgent men aldrig udækket Muld, i hvert Fald er den da dækket af Løv.«

30 år efter skriver *Tholle* (1948): »Man er derfor i de senere Aar i stedse større Grad gaaet over fra denne »Rivemetode« til at lade Jordbunden dække med *bunddækkende* (el. jorddækkende) planter, hvorved der dannes biologiske Forhold i nær Lighed med dem, som findes i Naturen, uden at der derfor bliver Tale om egentlig Skovbund. Dette gøres desuden af æstetiske Aarsager for at fritage En for Synet af den nøgne Jord, som er Naturen fremmed, og som især i Plantninger, hvor man gerne vil have de enkelte Individuer (Træer og Buske) til at udvikle sig. Til denne Brug maa naturligvis anvendes Planter, som kan trives under Buske og Træer, og som bl.a. ikke løber i Vejret som frøbærende Ukrudt.«

Som eksempler på sådanne planter nævner *Tholle* en del træagtige og derefter stauder som *Asarum europaeum*, *Bergenia cordifolia*, *Epimedium rubrum*, *Haquetica epipactis*, *Hepatica angulosa* og *Pachysandra*.

I 1960'erne blev der oftere og oftere i planteskolerne spurgt efter planter med bunddækkende egenskaber ikke alene de traditionelle, som der pludselig ikke var nok af, men der spurgtes også,

om der var andre, hvis egenskaber burde undersøges.

Det sagkyndige staudeudvalg, som er rådgivende ved tilrettelæggelse og bedømmelse af staudeforsøgene, forelagde sagen for Statens Væksthusforsøg, og en indsamling af i første række skyggetålende planter blev planlagt. I 1966 begyndte indsamlingen, og i 1967 plantedes de første planter ud i skyggebedet. I 1969 begyndtes indsamling af planter, der var tørketålende, lyselskende og egnede til plantning i større flader under lystræer.

Formål og udførelse

Forsøgets formål var at finde såvel urteagtige (stauder) som træagtige (halvbuske og buske), der har enten tæppedannende vækst, som kan dække jorden, og som kan enes med eventuelle overstandere om lys, vand og næring, helst også klæde og fremhæve dem. Yderligere skal bunddækkeplanterne kunne tåle, at man færdes i dem med måde.

Endelig skal de kunne tåle, at lavtsiddende grene slider frem og tilbage over dem. De skal også kunne klare, at overstandernes nedfaldende løv dækker dem, og skal helst også kunne kvæle ukrudt og alt ialt være med til at skabe et gunstigt og særligt miljø planterne imellem.

1. Planter til hel- og halvskygge

Til dette formål anlagdes 2 bede à 50 m's længde og 2 m's bredde. Midt ned igennem disse bede plantedes med 3 m mellemrum buske af *Lonicera chrysantha* af ensartet størrelse. Hver parcel var 1 m bred og mellem parcellerne afsattes et bælte på 0,5 m.

Der hjemkøbtes hvad danske og udenlandske planteskoler tilbød som værende egnede til formålet – men suppleredes med bl.a. en del prydgæsser. Planteantallet pr. parcel er anført under beskrivelserne – som regel dog kun 16-18 på de 2 m² (9 pr. m² er benyttet i hovedskemaet) ofte dog betydelig færre alt efter planternes karakter.

2. Planter til fuld sol

En række bede 1×1 m uden værn imellem, kun er adskillelsen mellem parcellerne markeret af en

stor brosten. Planterne har mulighed for at brede sig udover gangarealet syd og nord.

NB! I enkelte tilfælde går arter og/eller sorter igen både i skygge- og solbed, se bl.a. under *Iberis*.

Registreringer

Ud over den hurtighed med hvilken planterne breder sig, hvor lang tid de kan stå uden omplantning, hvorledes de enes med *Lonicera*-buskene, om blomstringen er et plus eller minus, gøres der notater om tørketålsomhed, overvintring og tålsomhed overfor færdsel. Karakterer givet for disse egenskaber findes i hovedskemaet på siderne 436-444. Beskrivelser og bedømmelser er i første række givet af beretningens forfatter, mens karakterer for grenslid, færdsel, tørketålsomhed og overvintring er givet i samråd med et sagkyndigt staudeudvalg. Karaktererne er 0-10 hvor 10 er bedst.

Flytning til nyt areal

Da de arealer, hvor begge hold bunddækkeplanter var udplantet, i løbet af 1974-75 skulle inddrages til andet formål, flyttedes først de bedst egnede af skyggebedenes planter ud på nyt areal. For hurtigst muligt at få den påkrævede skygge, benyttedes den jord, hvor Statens Forsøgsstation, Hornum's, nylig afsluttede *Pyracantha*-forsøg (arter, sorter, kloner) var plantet. En øst-vestgående række bevarede i sin helhed, og i de 2 følgende rækker henholdsvis ryddedes og flyttedes buske, så der fremkom en række rum, der alle var 6 m dybe og mindst 4 m brede – i 2 tilfælde 9 m eller lidt mere. Eventuelle huller i *Pyracantha*-rækken udfyldtes med graner fra arboretet i Hørsholm, og i flere af de små haverum plantedes overstandere som bambus eller *Miscanthus*, *Polygonum polymorbum* eller stedsegrønne. I rummene plantedes flere bunddækkeplanter sammen, som formodedes at klæde hinanden eller på anden måde kunne enes. Kun hvor der var plantet *Hedera helix* 'Baltica' og 'Woernerii' var de alene om det 6×4 m rum.

Året efter flyttedes solbedets planter ud langs nogle rækker af ældre *Ribes*-buske, hvor der blev anlagt små gårde, 2 m dybe og varierende fra 2-4

til 6 m i bredden. Bedene var vendt stik syd. Også her plantedes i de fleste tilfælde flere arter/sorter i hvert rum. Kun i de to meget varme og tørre somre 1975 og 76 blev planterne iagttaget.

Alle brugbare planter fra disse to arrangementer er i efteråret 1976 og foråret 1977 blevet flyttet til Statens Væksthusforsøgs have i Aarslev. De er udplantet i et 100×20 m bed opdelt af en række stier. Der er plantet ret store flader af hver og anbragt et antal store buske og træer som overstandere.

Alle planter vil blive tydeligt etiketteret, og bunddækkebedet er tænkt ikke alene som et forhåbentlig smukt haveparti men også til studiebrug.

Bunddækkeplanternes vedligeholdelse

Erfaringen viser, at jorden skal være fri for flerårigt ukrudt forud for plantningen, idet det næsten er umuligt at rense bunddækkeplanter for eksempelvis skvalderkål eller kvikgræs. Renholdelse er i det hele taget ikke let at praktisere i så tætte plantninger. Men hakning og håndlugning skulle også være unødvendig udover det første år eller højst 2, når planterne fylder så meget, at bar jord knap kan skimtes imellem dem. I forsøget har man ikke turdet anvende kemiske ukrudtsmidler.

I iagttagelsesplantningerne er de planter, der efterhånden er vokset ud over parcelgrænserne, blevet begrænset i omfang ved at blive stukket af med spade, når først tilvæksten er målt og noteret. Dette forhold er omtalt under beskrivelserne.

Lonicera-buskene har 2 gange fået fjernet nogle af de nederste grene til trods for, at grenslid skulle iagttages. Det blev imidlertid nødvendigt, fordi buskene groede stærkere end formodet, og bedene (parcellerne) kun var 1 m brede, og man derfor knap kunne se, hvad der egentlig skete helt inde under buskene.

Vedr. billedmaterialet

Optagelserne viser i de fleste tilfælde plantetætheden på 1 m² parcel.

Oversigt over de bunddækkende planters egenskaber

Plantens navn	Lys- krav ○●●	Danner		halvbuske buske s h b	højde i cm u/m blomster	løvets farve
		tæp- per	har fri vækst			
<i>Acaena buchananii</i>	○●	×		s	5/5	sølvgrå
<i>Acaena glaucophylla</i>	○●	×		s	13/18	blågrøn
<i>Acaena microphylla</i>	○●	×		s	8/12	violet/brun/grøn
<i>Ajuga reptans</i>	○●	×		s	15/20	mørkgrøn
<i>Ajuga reptans</i> 'Atropurpurea'	○●	×		s	15/20	rødbrun
<i>Alyssum saxatile</i> 'Compactum'	○		×	s	15/25	grågrøn
<i>Anaphalis triplinervis</i>	○		×	s	40/50	sølvgrå
<i>Anemone</i> × <i>hybrida</i> 'Honorine Jobert' S 70	●●		×	s	40/90	mørkgrøn
<i>Antennaria dioeca</i> 'Tomentosa'	○	×		s	5/35	sølvgrå, filtet
<i>Antennaria dioeca</i> 'Nywood's Var.'	○		×	s	5/10	sølvgrå, filtet
<i>Antennaria plantaginifolia</i>	○	×	×	s	14/45	grøn overside
<i>Armeria maritima</i> 'Düsseldorfer Stolz'	○		×	s	15/25	mørkgrøn
<i>Armeria maritima</i> 'Schöne von Felbach'	○		×	s	12/25	friskgrøn
<i>Armeria maritima</i> 'Splendens Perfecta'	○		×	s	15/18	friskgrøn
<i>Asarum europaeum</i>	●●	×	×	s	15/15	mørk, blankt
<i>Astilbe</i> × <i>arendsii</i> 'Moerheimii' S 66	●●		×	s	45/100	grøn
<i>Astilbe chinensis</i> 'Pumila'	●●	×		s	20/40	lysgrøn
<i>Aubrieta</i> 'Dr. Mules'	○●	×	×	s	10/15	mellem
<i>Avena sempervirens</i> , se <i>Helictotrichon</i>						
<i>Azorella trifurcata</i>	○●●	×	×	s	10/13	friskgrøn
<i>Bergenia cordifolia</i> 'Purpurea'	○●●		×	s	40/40	friskgrøn
<i>Bergenia cordifolia</i> 'Abendglut'	○●●		×	s	40/60	mørkgrøn, læderag.
<i>Bergenia cordifolia</i> 'Morgenröte'	○●●		×	s	30/50	mørkgrøn, læderag.
<i>Bergenia cordifolia</i> 'Silberlicht'	○●●		×	s	30/40	mørkgrøn, læderag.
<i>Campanula carpatica</i> 'Karl Foerster' S 74	○●●		×	s	20/40	grågrøn
<i>Campanula garganica</i> 'Erinus Major'	○●●		×	s	15/25	grågrøn
<i>Campanula portenschlagiana</i>	○		×	s	15/25	mellemgrøn
<i>Campanula portenschlagiana</i> 'Birch Hybrid' S 74	○		×	s	15/25	mellemgrøn (let håret)

*) ○ = fuld sol
 ● = halvskygge
 ● = skygge

blomsters eller frug- ters farve	9 planter fylder 1 m ² efter antal år:	Tålsomhed overfor				Bemærkninger
		gren- slid	færd- sel	tørke	over- vintr.	
	2	4	8	8	8	Fordel for tæppets jævnhed, at den ikke blomstrer.
frugt rødlig	1 – 2		6	8	8	Morsomme frøstande, men de gør tæppet ujævnt.
frugt rødlig	2		6	8	8	Morsomme frøstande, men de gør tæppet ujævnt.
blå	1	2	0	4	7	Ikke egnet under <i>Lonicera chrys.</i>
blå	1	2	0	4	6	Ikke egnet under <i>Lonicera chrys.</i>
gul	2	2	0	8	8	Kun til sol. Tåler ikke grenslid.
sølvhvid	1 – 2		0	10	10	Kun til sol. Tåler ikke færdsel.
hvid	5 pl.:2. år		0	3	10	Under lystræer. For høj på anden plads.
hvid-rosa	3		7	7	6	{ Afblostr. stande bør fjernes før fnokken letter. Tæppet det værdifuldeste hos disse 2.
rosa	3		4	7	4	
grønlighvid	sidst i 2. år	2	0	7	8	Vissent løv om vinteren – hurtig overvoksning.
stærk rødilla			0	8	6	God farve, rigt blom. Alligevel uegnet.
lys rosa-lilla	4		0	8	4	Bevarer den kuplede form.
lysende rosa	aldrig		0	8	4	Dårlig om vinteren.
brunlig	3	7	0	3	10	Blomst gemt under løvet. Sår sig stærkt. Fremragende i skygge.
hvid (i toppe)	5 pl.:2. år		0	0	10	Kun mellem buske og under lystræer.
purpurviolet	5 pl.:2. år		0	5	10	Mindre blomstring i fuld sol.
mørkviolet	2 – 3		0	8	10	Omplantes hvert 3. år.
gul/grøn/hvid	2	6	4	5	9	Vokser ikke inde omkr. busken. Ellers godt, elastisk tæppe.
rødagtig purpur	2 – 3	8	0	7	10	{ Vokser bedst hvor skyggen er moderat. Tåler grenslid, ikke færdsel. Meget dekorative enkeltvis. Løvet overvintrer og kan svides ell. være rødt i kanterne. Efter blomstr. i maj bryder nyt løv frem og skjuler skaderne.
mørk purpur-rosa	1.pl.80 cm 3.år		0	8	9	
hvid-rosa	1.pl.80 cm 3.år					
hvid-rosa	1.pl.80 cm 3.år					
lys lillablå	3		0	10	10	Fuld sol og nogen slagskygge. Puderne bevarer den kuplede form
lysblå	3 – 4		0	9	9	For uensartet vækst, hvis behovet er for en jævn bund.
lilla-blå	3	0	0	7	7	Sår sig kraftigt. Uregelmæssig vækst. Stor blomstring. Uegnet.
ren violet	2 – 3	0	0	7	7	Sår sig kraftigt. Uregelmæssig vækst. Stor blomstring. Uegnet.

Plantens navn	Lys- krav ○ ● ●	Danner		stauder halvbuske buske s h b	højde i cm u/m blomster	løvets farve		
		tæg- per	har fri vækst					
<i>Campanula poscharskyana</i> 'Stella' S 74	○ ●		×	s	45/60	friskgrøn		
<i>Carex flacca</i>	○ ●		tuer	s	45/70	blågrøn m. hvid underside		
<i>Carex montana</i>	○ ●		tuer	s	30/30	frisk-mørkgrøn		
<i>Cornus canadensis</i>	● ●	×	×		h	15/15	grønt	
<i>Corydalis lutea</i>	○ ●			×	s	50/50	lysgrøn	
<i>Cotula squalida</i>	○ ●	×		s		5/8	brungrøn	
<i>Daphne cneorum</i>	○ ●				b	20/20	grøn-grågrøn	
<i>Dianthus gratianopolitanus</i> 'Låg Rosa'	○		×	s		13/25	blågrå-grøn	
<i>Dianthus plumarius</i> 'Duchess of Fife'	○		×	s		15/30	gråblåt	
<i>Dianthus plumarius</i> 'Linda'	○		×	s		20/35	gråblåt	
<i>Draba sibirica</i>	○ ●	×		s		5/12	lysgrøn	
<i>Dryas octopetala</i>	○	×	×	s		10/20	mørkgrøn blank	
<i>Epimedium pinnatum</i> var. <i>colchicum</i>	● ●	×	×	s		40/45	mørkgrøn, læderag.	
<i>Euonymus fortunei</i> 'Coloratus'	○ ● ●	×	×		b	30-50/	mellemgrøn m. lyse nerver	
<i>Euonymus fortunei</i> 'Gracilis'	● ●	×	×		b	30-50/	hvidbroget	
<i>Euonymus fortunei</i> 'Vegetus'	● ●	×	×		b	60-80/	mørkgrøn	
<i>Erica carnea</i> 'Springwood White'	○ ●		×		b	25/	mørkgrøn	
<i>Erica carnea</i> 'Winter Beauty'	○ ●		×		b	20/	mørkgrøn	
<i>Festuca amethystina</i>	○		tuer	s		30/55	blågrå	
<i>Festuca glauca</i>	○		tuer	s		30/45	blågrå	
<i>Festuca glauca</i> 'Aprilgrün'	○		tuer	s		40/75	blågrøn	
<i>Festuca scoparia</i>	○ ●		tuer	s		20/60	friskgrøn	
<i>Festuca tenuifolia</i> (<i>F. capillata</i>)	○		tuer	s		30/50	grøn	
<i>Fragaria vesca</i> 'Semperflorens'	○ ●			×	s	20/25	mørkgrøn	
<i>Gaultheria procumbens</i>	● ●			×	h		mørkgrøn	
<i>Geranium subcaulescens</i> 'Splendens' S 73	○		×	s		15-20/35	grønt + rødt	
<i>Geum</i> × <i>heldreichii</i> 'Nordek' S 73	○ ●		×	s		30/50	græsgrønt	
<i>Hacquetica epipactis</i>	○ ● ●		×	s		10/15	mellemgrønt	
<i>Hebe pinguifolia</i>	● ●			×		b	40/50	gulgrøn
<i>Hedera colchica</i>	○ ● ●	×			b	15/	lysgrøn stort	
<i>Hedera helix</i> 'Baltica'	○ ● ●	×			b	12-15/	mørkgrøn	
<i>Hedera helix</i> 'Woernerii'	○ ● ●	×			b	18-20/	mørk-mellem	
<i>Hedera hibernica</i>	○ ● ●	×			b	15-25/	mørk-mellem	

blomsters eller frug- ters farve	9 planter fylder 1 m ² efter antal år:	Tålsomhed overfor				Bemærkninger
		gren- slid	færd- sel	tørke	over- vintr.	
violette	2 – 3	0	0	8	7	
lysbrune aks	2 – 3	4	0		5	Overvintrer vissen, bryder sent. Ikke egnet.
gråbrune aks	4	2	0	3	5	For høje under <i>Loniceras</i> grene. Ikke køn overvintring trods 100%.
hvide bracteer om en rødlig »kugle«	3				3	Uheldige voksevilkår i forsøget. Fordrer fugtighed og tørvejord.
gule	3	6	0	4	10	Skal have skygge.
gule kurve	2		10	6	8	Tåler ikke gødning.
intens rosa	3	4	0	5	6	Ikke egnet.
purpurrosa	2		0	8	10	Oftest syge.
rosa m. rødt øje	2	0	0	8	10	Uegnet.
rosenrød	3	0	0		6	Uegnet.
guldgul	2 – 3	0	0	4	10	Ujævnt tæppe. Trækker efter lyset.
hvid	2	0	0	8	6	Ujævn vækst. Ikke i for stor gruppe.
brungul	2 – 3	10	0	10	10	Fremragende når de er sunde.
ingen blomst	3 pl.:2. år	10	0	8	10	Ranker stærkt. Fin – også opad mur.
ingen blomst	3 pl.:2. år	8	4	10	10	Både bunddække og opad mur.
ingen blomst	3 pl.:2. år	10	0	8	10	Uegnet.
hvid	3 pl.:2. år	0	0	5	10	Nåede ikke at få fuld skygge før
purpurrosa	4 pl.:2. år	0	0	5	10	forsøgets ophør.
lys drap aks	3	8		7	10	Planterne nåede kun hinanden i spidserne.
brungule aks	5 pl.:2. år			10	4	For mange aks, tætte, fyldige.
gråbrune			0			For mange og for høje aks. Vælter.
lysgrønne, flimrende	2 – 3	6	6	8	8	Omplantes hvert 3.-4. år.
brun-violet	4			7	10	Ret løse tuer, kønne lidt væltende aks.
hvide	5	5	0	2	8	Kedelige om vinteren.
frugter røde			0	0	3	Forkerte vækstbetingelser i forsøget.
lysende	5 pl.:2. år	0	0	3	8	Nok for usikker, men klarer sig bedst i fuld sol, men skal vandes.
rødpurpur						
rødorange	3		0	8	10	Ikke helt køn om vinteren.
gul-gulgrøn	aldrig	0	0	7	3	For langsom vækst og ringe fylde.
hvid, ubetydel.	aldrig	5	0	5	7	Uegnet.
ingen	3 pl.:2. år	8	7	6	10	For storbladet til et jævnt tæppe.
ingen	3 pl.:3. år	8	8	6	10	Løvet lysere grønt i fuld sol.
ingen	3 pl.:3. år	7	7	10	10	Lys nervatur.
ingen	3 pl.:2-3 år	7	7	6	10	Mellemstore blade, moderat vækst

Plantens navn	Lys- krav ○ ● ●	Danner			stauder halvbuske buske s h b	højde i cm u/m blomster	løvets farve
		tæp- per	har fri puder vækst				
<i>Helictotrichon sempervirens</i>	○	tuer			s	55-90/140	gråblå
<i>Heliosperma</i> , se <i>Silene</i>							
<i>Heuchera</i> -hybriden 'Pluie de Feu' S 69	○ ●		×		s	20/40	mellemgrøn
<i>Hepatica transsylvatica</i>	● ●	×	×		s	15/15	matgrøn
<i>Hosta sieboldiana</i>	● ●			×	s	45/60	grågrøn
<i>Hutchinsia alpina</i>	●		×		s	10/15	mørkgrøn
<i>Hydrocotyle novae-zeelandiae</i>	● ●	×			s	3/2,5	mørkgrøn
<i>Hylomecon japonicum</i>	● ●	×		×	s	20/25	lysgrøn
<i>Hypericum calycinum</i>	○ ● ●	×			h	25-50/50	mørkgrøn
<i>Hypericum repens</i>	○ ● ●	×		×	h	12/15	blåduget
<i>Iberis sempervirens</i> 'Findel'	○ ●	×	×		s	25/35	mørkgrøn
<i>Iberis sempervirens</i> 'Little Gem'	○ ● ●		×		s	30/35	mørkgrøn
<i>Iberis sempervirens</i> 'Snowflake'	○ ● ●		×		s	30/40-50	mellemgrøn
<i>Iberis sempervirens</i> 'Zwergschneeflocke'	○ ● ●		×		s	20/30	mørkgrøn
<i>Ilex crenata</i> 'Convexa'	○ ● ●			×	b	80-90/	mørkgrøn
<i>Koeleria glauca</i>	○ ●	tuer			s	20/60	blågrøn
<i>Lamiaeum galeobdolon</i>	● ●	×		×	s	30/35	grøn m. sølv- pletter
<i>Lysimachia nummularia</i>	○ ● ●	×			s	15/15	lysgrøn
<i>Mertensia primuloides</i>	● ●		×		s	10/15	grøn
<i>Minuartia laricifolia</i>	○ ●	×	×		s	15/18	mørkgrøn
<i>Omphalodes verna</i>	● ●	×		×	s	15/25	lysgrøn
<i>Origanum vulgare</i> 'Compactum'	○		×		h	15/30	matgrøn
<i>Pachysandra terminalis</i>	● ●	×			h	15/20	mellemgrøn
<i>Patrinia triloba</i>	●		×		s	5/35	lysgrøn
<i>Petrorrhagia saxifraga</i> (Tunica sax.)	○ ●	×	×		s	25/30	grøn
<i>Phlox subulata</i> 'Betty'	○	×	×		s	12/30	mørkgrøn (smalt)
<i>Polygonum affine</i>	○	×			s	15/30	friskgrøn (lancet)
<i>Polygonum capitatum</i>	○ ●	×			s	10/12	rødbrun
<i>Potentilla aurea</i>	○		×		s	10/15	mellemgrøn

blomsters eller frug- ters farve	9 planter fylder 1 m ² efter antal år:	Tålsomhed overfor				Bemærkninger
		gren- slid	færd- sel	tørke	over- vintr.	
(Karakter 0-10, 10 er bedst)						
drap	5 pl.:3. år					Aks for høje under buske. Til sol.
kardinal	3		0	6	10	Løvet kønt en del af vinteren.
blå	3	7	0	2	8	Vissent løv samtidig med blomstr. Senere velformet pude.
lyslilla	2 – 3	0	0	5	10	God højde og bladfarve.
hvid	ikke 4. år	0	2	5	3	For langsom vækst. Uegnet.
grønligvid	1	6	8	3	10	Minder om Husfred. Er væk om vin- teren. Kræver nogen fugtighed.
gul	2	5	0	4	6	Er under jorden fra sidst i aug.
gul (stor)	2		3	3	4	For meget vissent løv i kolde vintre og dårlige forår.
gul (små)	4	0	0	6	2	Klarer sig i fuld sol. God mellem sten.
hvid	2 – 3		0	8	10	Ikke god i fuld skygge. Mange frugter visse år.
hvid	3		0	8	6	Ikke i fuld skygge.
hvid	3		0	8	10	Ikke i fuld skygge.
hvid	3		0	9	10	Kun lidt svagere udviklet i skygge.
ingen	1 pl.:4. år	10	0	8	10	Mørkest løv i skygge, men pragt- fuld også i sol.
gulgrå	ikke 4. år			8	8	Ikke egnet.
gul	2	10		8	10	Rankende, omkringløbende. Bedst under store forhold.
gul	2		8	5	10	Krybende med op til 50 cm ranker.
blå	3	0	0	4	5	Ikke egnet. Ompl. hvert 2.-3. år. Sår sig en del.
hvid	3	0	3	7	10	De tætte tuer ender som tæpper. Rig blomstring. God.
lyslå	1 – 2	7	3	7	10	Blomstr. før det nye løv er fuldt udviklet. God under alle lysforh.
blegrød	1 – 2	0	0	10	10	Bør afpudses for gl. blom. inden vinteren. Duftende løv.
grøn, ubetyd.	3	5	4	4	10	Bleg i lys. Kræver sur jord.
gul	3	0	0	2	10	Under jorden indtil maj, det er et minus. Ellers nydelig.
rosenrød	3					Ikke egnet. Kræver kalk, og det fik den ikke i forsøget.
mørk rød	2 – 3		0	4	10	
hvid-rosa	ikke 2. år		0	5	7	Ikke egnet.
mørkrosa	1	0	0	2		NB! Er een-årig, men stærkt selv- sående, så nye planter kommer let.
gul	2.år=23 cm	0	0	6	6	Uregelmæssig fordelt i feltet. Selvsående?

Plantens navn	Lys- krav ○ ● ●	Danner		stauder halvbuske buske	højde i cm u/m	løvets farve blomster
		tæp- per	har fri vækst			
<i>Potentilla × tonguei</i>	○		×	s	25/30	friskgrøn
<i>Prunella × webbiana</i> 'Rosea'	○ ●		×	s	20/30	mørkgrøn
<i>Ramonda myconi</i>	● ●		×	s	10/15	mørkgrøn
<i>Ramonda × regis-ferdinandii</i>	● ●		×	s	10/15	mørkgrøn
<i>Sagina subulata</i>	○ ●		×	s	5/7	græsgrøn
<i>Sanguinaria canadensis</i>	○ ●	×		s	15/30	olivengrøn
<i>Satureya montana</i> 'Coerulea'	○ ●		×	h	30/40	mørkgrøn
<i>Saxifraga × hybrida</i> 'Alba'	○ ●		×	s	10/25	lysgrønt
<i>Saxifraga hypnoides</i> 'Kingii'	○ ●		×	s	15/16	friskgrøn
<i>Saxifraga umbrosa</i>	● ●	×	×	s	8-10/30	friskgrøn
<i>Saxifraga umbrosa</i> 'Aurea Picta'	● ●	×	×	s	8-10/25	gulplettet
<i>Scutellaria scordifolia</i>	● ●			×	h 20/25	mørkgrøn
<i>Sedum acre</i>	○	×		s	5/12	lysgrøn
<i>Sedum anacampseros</i>	○		×	s	18/18	grågrøn
<i>Sedum kamtschaticum</i> S 76	○		×	×	s 25/35	mellemgrøn
<i>Sedum lydium</i>	○	×		s	5/10	lysgrøn
<i>Sedum middendorffianum</i> 'Diffusum', se <i>S. kamtschaticum</i>						
<i>Sedum reflexum</i> 'Elegant' S 76	○ ●	×		s	14/22-30	grågrøn
<i>Sedum sexangulare</i>	○	×		s	8/12	græsgrøn
<i>Sedum spathulifolium</i>	○		roset- ter		5/8	grågrøn
<i>Sedum spathulifolium</i> 'Capa Blanca'	○	×	do	s	5/8	sølvagtig
<i>Sedum spurium</i> 'Album Superbum' S 76	○ ●	×	×	s	10/22	lys grøn
<i>Sedum spurium</i> 'Purpureppich' S 76	○ ●	×	×	s	10/18	brunnød, grøn
<i>Sedum spurium</i> 'Splendens'	○ ●	×	×	s	10/20	brunnød, grøn
<i>Silene alpestris</i>	○ ●		×	s	12/20	mørkgrøn, blank
<i>Stachys olympica</i>	○	×	×	s	25/50	sølvgrå, lådne
<i>Stachys olympica</i> 'Silver Carpet'	○	×	×	s	25/30	sølvgrå, lådne
<i>Thymus doerfleri</i>	○ ●	×	×	s h	5/8	grå
<i>Thymus drucei</i> var. <i>pseudolanuginosus</i>	○ ●	×	×	s h	5/8	grå
<i>Thymus serpyllum</i> 'Rotundifolia Coccineus'	○	×	×	s h	5/8	mørkgrøn
<i>Thymus vulgaris</i> 'Golden Dwarf'	○ ●	×		s h	20/20	gulgrøn

blomsters eller frug- ters farve	9 planter fylder 1 m ² efter antal år:	Tålsomhed overfor				Bemærkninger
		gren- slid	færd- sel	tørke	over- vintr.	
lys gulorange m. øje	knap 3. år	0	0	6	10	Ranker godt, men lukker ikke area- let helt.
lilla-rosa	3	0	0	7	10	Utrolig køn men ikke egnet.
lys-violet	aldrig	0	0	8	8	Kun klaret 2 år i forsøget. Jorden
violet m. øje	aldrig	0	0	0	8	næppe sur nok. Slidt af Lonicé- grenene desuden.
hvid	3	8	9	6	7	Efterstræbt af fugle. Ikke i fuld skygge.
lysrosa	aldrig	0	0	4	10	Blomstrer før løvet kommer. Uegnet. Ikke synlig om vinteren.
violet	3	2	0	6	10	Må afpudses. Det afblomstrede mis- pryder meget.
hvid	2. år = 26 cm	0	0	5	2	Ødelægges af fugle.
uden interesse	4. år ikke	7	2	1	2	Bevarer den kuplede form, så tæppet virker »bulet«. Meget vissen 1975 og 76.
hvid-rosa	3	7	3	3	5	Rødbrune bladrande i tørke. Omplan- tes hvert 3. år.
hvid-rosa blåviolet	3 uden fylde	7	3	3	5	Ikke egnet. For tynd og bar i midten.
gul	4. år 2		10	10	10	Lige god som bund og på mur men kun i sol. Farven: RHS 9 A.
blålig-purpur	3		0	10	7	Dårlig vækst. Uegnet.
gul	2		0	10	10	Under lystræer. Ikke tæppedannende. Farve: RHS 12 A.
hvid-rosa	2		3	10	10	Stedsegrønt tæppe. Tåler ikke færd- sel. Spredes af fugle.
gul	2		3	8	10	Særdeles egnet hvor bund af grå- blåt – det går over i rosa – er godt. Bør afpudses. Farve: RHS 12 A.
gul	2		0	10	10	Lidt løsere tæppe end <i>S. acre</i> 's. Anvendes som denne.
lysgul(12A)	ikke i for- søgssper.		0	7	3	Ikke egnet. Langsom, ikke hårdfør.
lysgul(13B)	do		0	7	4	Ikke egnet. Langsom, ikke hårdfør.
hvid	2		7	10	10	Egnet under lystræer. Perfekt i fuld sol.
purpur-rød	2		7	10	10	Som ovenstående, men pas på farven!
lysere end ovenst.	2		5	10	10	Overalt hvor den røde farve tåles.
hvid	3 – 4		6	7	9	Dør væk om vinteren. Ikke egnet. Bedre til tørmur.
purpur	1 – 2		0	8	10	For høj som bunddækplante.
purpur	1 – 2		0	8	10	Smukt, fejlfrit løv. Skal have sol.
rosa-lilla	3		6	7	7	Trækker i fuld skygge efter lyser. Dør væk midt i felterne.
rosa	3		8		5	som ovenstående.
karmin	2 – 3	0	6	10	10	Godt tæppe, mindre kønt efter blomstringen.
violet	3		2	7	8	

Plantens navn	Lys- krav	Danner			stauder halvbuske buske			højde i cm u/m blomster	løvets farve
		tæp- per	puder	fri vækst	s	h	b		
<i>Valeriana supina</i>	○●		×		s			10/12	friskgrøn
<i>Veronica fruticans</i>	○●		×		s			10/15	mørkgrøn
<i>Veronica incana</i> S 69	○●	×			s			10/40	sølvgrå, filtet
<i>Veronica satureioides</i>	○●		×		s			7/10	Mørkgrøn
<i>Veronica surculosa</i> 'Rosea'	○●	×	×		s			5/7	grågrøn
<i>Viburnum davidii</i>	○●●		×	×			b	50/60	mellemgrøn
<i>Vinca minor</i>	●●	×		×	s	h		20/30	mørkgrøn
<i>Waldsteinia ternata</i> (<i>W. fragarioides</i>)	○●●	×	×		s			10/13	mellemgrøn

De afprøvede bunddækkeplanter i alfabetisk rækkefølge

Acaena buchananii Hookf. (*Rosaceae*) TORN-NØD

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m². Andet år er feltet dækket trods nogle døde partier efter overvintring. I sommerens løb 25 cm ud over grænserne især mod syd, året efter 45 cm. Tåler afhugning med spade. Danner et jævnt, tæt, 5 cm højt tæppe af sølvgråt, 5-finnet løv og har få til ingen blomster – en fordel fremfor de øvrige *Acaena* i forsøget. Det giver en roligere flade.

Efter 5 år omplantet i nyt bed i selskab med *Prunella* × *webbiana* 'Rosea' og *Saxifraga*

× *hybrida* 'Alba'. Året efter er hver *Acaena* 60×60 cm. De er kønne sammen med de rosa-lilla *Prunella* men ikke rigtige sammen med *Saxifraga*, der er for karakterløs. Sidst på året 1976 ved at vokse ind i naboplanterne. Tåler moderat færdsel.

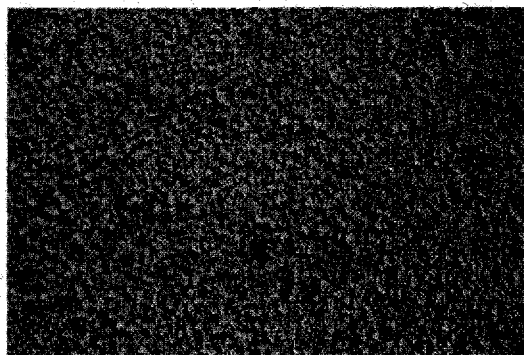
2. *Skyggebed*. I 1974 plantet i nyt skyggebed, 9 planter pr. m² i et 1,5 m stort felt grænsende op til andre *Acaena*-arter samt til *Geum* × *heldreichii* 'Nordek' S 73 (rødorange blomster), og med baggrund af *Bergenia cordifolia* og omgivet af *Pyracantha*, der ikke var høje nok til at yde mere end slagskygge nogle timer daglig. Vækstbetingelserne derfor meget nær solbedets. Planterne let skadet af vinter/forår 1975-76 men voksende over de døde partier, og tæppet var i august ensartet og godt. Blomstrede ikke. Det er næsten ligemeget hvad man planter denne *Acaena* sammen med, den er meget neutral.

Acaene glaucophylla Bitt.

(*Rosaceae*) TORN-NØD

1. *Solbed*. 9 planter pr. m². Allerede sidst på 1. år er parcellen dækket, og næste år er planterne løbet 35 cm ud over gangen mod syd. Måtte begrænses på siderne for ikke at genere naboplanterne.

Danner et højere, 13-18 cm, og grovere tæppe med kraftigere forgreninger end *A. buchananii*.

Acaena buchananii

blomsters eller frug- ters farve	9 planter fylder 1 m ² efter antal år:	Tålsomhed overfor				Bemærkninger
		gren- slid	færd- sel	tørke	over- vintr.	
		(Karakter 0-10, 10 er bedst)				
rosalilla	3 – 4			6	10	Ikke køn om vinteren. Tåler ikke helt at mangle sol.
mørkblå	2		0	6	6	Ikke køn om vinteren. Nok stedsegrøn men oftest svedet.
mørkblå	2		2	8	8	Bedst uden blomster til bunddække.
gentianablå	knap 3. år			8	3	Ligner Hebe noget. Uegnet.
rosenrød				10	6	Dør i midten. Sår sig selv.
rosa skærme	1 pl. 3.-4.	0	0	7	7	Anbefales med forbehold.
blå	2	8	5	3	10	Kan skyde sig op i midten til 50 cm. Planterne skal være sunde.
gul	2	8	6	7	10	Bedste bunddækkeplante.

Løvet er 7-finnet og blågrønt. Blomsterne uanse-
elige i juni-juli men det er frugtstandene ikke, de
er talrige, kuglerunde (1 cm) besat med 1,5 cm
lange, røde, smalle torne. Deres røde farve holder
sig længe, men til sidst bliver de gråbrune og
mindre pyntelige. Sidder hele vinteren. Trods alt
er denne frugtsætning et minus for tæppets jæv-
nhed, og det ordentlige indtryk. Færdes man i tæp-
pet, og det er dog oftest meningen med bunddæk-
keplanter, ses sporene tydeligt.

2. *Skyggebed*. Plantet på samme måde og i samme
bed som ovenstående *A. buchananii* og med na-
boskab af denne og *A. microphylla*. Fik knap nok
halvskygge og blev som på solbedet. Viste sig
(atter) at være tørketålende.

Acaena microphylla Hookf.

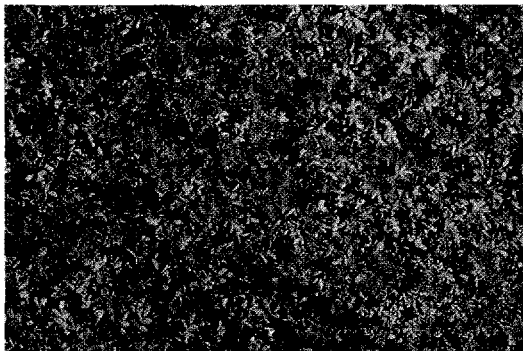
(*Rosaceae*) TORNNØD

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m². I maj det 2. år var
feltet $\frac{2}{3}$ fyldt – noget åbent og lidt groft. Ranker-
ne er meget lange, og dem der endnu ikke er
rodfæstede, kan blæse lidt omkring. Sidst på året
kryber de 50 cm udover feltet til nordsiden og 65
cm mod syd. Løvfarven er brungrøn med violet
skær, og blomstringen sidst i juli stor – farven
rødlig. Stor frugtsætning. I øvrigt som *A.*
glaucohylla.

2. *Skyggebed*. Planter fra solbedet delt og i 1974
udplantet på nyt bed med 9 planter pr. m² imellem
A. buchananii og *A. glaucohylla*. Skyggen mere
effektiv for denne art, da de fik gavn af de omgi-

Acaena glaucophylla

Acaena microphylla

vende *Pyracantha* og en mellemstor *Prunus laurocerasus*. Helt sammengroet det 2. år. Stor blomstring og stor frugtsætning. Alt i alt særdeles frodig og taknemmelig, men noget urolig og ujævn som tæppe betragtet. Kan rådne om vinteren, hvis den er meget fugtig.

Ajuga reptans L.

(*Labiatae*) KRYBENDE LÆBELØS

1. *Solbed.* Allerede 1. år er parcellens m² dækket af de 9 planters kønne, mørkgrønne, blanke løv, og blomstringen med de korte stande af dyblå læbeblomster stor. Egned til sol og hvor der ikke sker færdsel. God overvintring.

2. *Skyggebed.* 9 planter pr. m² plantet halvt ind under *Lonicera*-busken halvt udenfor. Bredte sig umådelig 1. år men var året efter tyndere nærmest busken og 3. år løb planterne 30-40 cm udover gangen mod syd, 4. år var der aldeles ingen planter tilbage under busken og syd-bræmmen var reduceret til 15 cm. Uegnet til dyb skygge og hvor planterne kan blive udsat for grenslid.

Ajuga reptans L. 'Atropurpurea'

(*Labiatae*)

1. *Solbed.* Egenskaber som for *A. reptans*. Det ellers så velfarvede, rødbrune løv falmer til en trist farve i fuld sol – især udpræget i de to tørre somre 1975 og 76.

2. *Skyggebed.* 9 planter pr. m². 3. år var der kun planter på højst 70×70 cm af den 2 m² store parcel, det var den sydvendte del af bedet og et stykke ud i gangen. Under busken var alle planter døde 2. sommer.

Alyssum saxatile L. 'Compactum'

(*Cruciferae*) GULDSLØR

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 9 planter pr. m² udfylder sidst på 1. år feltet. Tidligt 2. forår var alle planter slimedede efter længere snelæg, men de overlevede alligevel og blomstrede stort med et slør af gule, fyldte blomster på 25 cm stængler. I september var løvet

fyldigt og smukt næsten blågrønt. Gamle blomster bør fjernes.

3. år er der kun planter i sydlige del af bedet, disse blomstrer stort – men planterne er løse og for gamle. Ikke til fuld skygge, end ikke til halvskygge. Fornyes hvert 2.-3. år. Det er en udpræget forårsplante til stenbed og mur – ikke en bunddækkeplante.

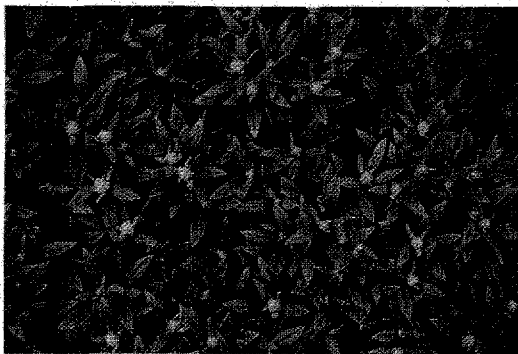
Anaphalis triplinervis (Sims) C. B. Clarke

(*Compositae*) PERLEKURV

1. *Solbed.* 9 planter pr. m² fylder første sommer 125×125 cm. Det er ret kompakte stauder og lavere af vækst end *A. margaritaceae*. Hos os 40-50 cm men ofte lavere. Hele planten er filtet, løvet mørkgrønt med spredte sølvhår, undersiden helt lys og filtet – helhedsindtrykket er sølvgråt. I august er de tæt besat med perlelignende, runde blomsterknopper i halvske. De udvikles gradvis til knap cm-store kurvhoveder med gråhvide, tørre, hindeagtige svøblade og i midten gule skivekroner, der ved afblomstringen bliver brune. Blomsterne bliver siddende hele vinteren, hvorfor man selvfølgelig ikke skal klippe disse stauder ned om efteråret.

En bunddækkeplante i egentlig forstand, er den ikke, men den har glimrende massevirkning, er tørketålende, hårdfør og bør anvendes i større flader f.eks. mellem stedsegrønne eller mod anden mørk baggrund. De bør ikke udelukkende betragtes som slet og ret »evighedsblomster«.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Anaphalis triplinervis

Anemone angulosa, se Hepatica angulosa

Anemone × hybrida 'Honorine Jobert' S 70
(*Ranunculaceae*) HØSTANEMONE

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. Plantens egenskaber er afprøvet i sortsforsøg 1965-70. Det er en fremragende god sort til halv- og helskyggeforhold i stærk spagnumblandet jord. På grund af højden: 40 cm før og 90 cm under blomstringen, er den ligesom foranævnte *Anaphalis* selvfølgelig ingen egentlig bunddækkeplante, men blot egnet til plantning i større partier mellem buske og træer med stor afstand. 5 planter vil 2. år fylde 1 m² og hurtigt efter mere, da de breder sig kraftigt ved rodstokke. Løvet er smukt, blankt, mørkgrønt, og den meget rige blomstring med 7-8 cm store, hvide blomster varer fra august til ofte langt ind i november.

Behøver kun sjældent omplantning hvis den har det godt d.v.s. aldrig tørrer ud, og jorden vinterdækkes med spagnum.

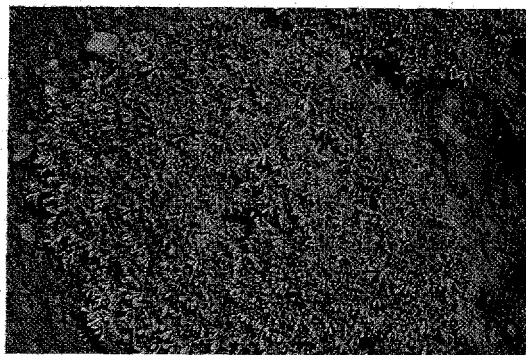
Alle *Anemone × hybrida* og *A. hupehensis* har de samme anvendelsesmuligheder som 'Honorine Jobert'.

Antennaria dioica (L.) Gaertn. 'Tomentosa'
(*Compositae*) KATTEFOD

1. *Solbed*. Det er en tæppedannende staupe der breder sig ved overjordiske udløbere. 9 planter pr. m² fyldte 3. år hele m²eren – de sydligst vendte planter voksede stærkest, hvilket viser, at det er udprægede solplanter. Bladrosetten er 5 cm høj, grålig af sølvhår. Blomsterkurvene grålig-hvide, små på op til 35 cm høje stængler. De begynder sidst i juni og er først kuglerunde senere løse og lette med mange fnok. Blomstringen er faktisk et minus, de sølvgrå bladrosetter er pæneste uden.

15 planter på nyt solbed udplantet i 1975 blev 40 cm brede og 5 cm høje og med altfor stor blomstring. Stænglerne burde fjernes straks efter. Også her var »tæppet« det smukkeste. Tåler moderat færdsel.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet, da det er en erfaring, at *Antennaria* er solplanter til tørre lokaliteter.

Antennaria dioica 'Tomentosa'

Antennaria dioica (L.) Gaertn. 'Nywood's Var.'
(*Compositae*)

1. *Solbed*. Kun prøvet på solbed og med 9 planter i et felt lidt mere end 1 m². Andet år er der 9 tydeligt afgrænsede, fladtliggende, 5 cm høje rosetter, sølvgråfildede. Fra 1. juni har de rosa »evighedsblomster«, nydelige engelskræslignende næved, lidt farveløse på afstand. Blomsterstandene har 5-7 blomster i hver på 10 cm høje stængler.

Da blomstringen sjældent er særlig stor, kan man spare at fjerne de afblomstrede, der ikke pynter. Sidst på 2. år var feltet udfyldt.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Antennaria plantaginifolia (L.) Hook.
(*Compositae*)

1. *Solbed*. Denne art har større blade end de to foran nævnte *A. dioica*. De kan minde lidt om vejbreddblade med få nerver. Bladpladen kan måle 10×4 cm. Oversiden er grøn, bagsiden sølvhåret af spredte hår. Blomsterstilke 50 cm og ikke særlig pyntelige, heller ikke når de ca. fra midten af juni står med gråhvide, lette fnok. Bør fjernes.

Løvet kan være meget vissent og brunfarvet om vinteren og foråret, men nyvækst dækker det hurtigt. Det 1 m² store felt var overgroet i løbet af 3. sæson.

I 1975 blev 13 planter udplantet på et nyt solbed foran *Campanula poscharskyana* 'Stella' og ved

Antennaria plantaginifolia

siden af *Saxifraga* 'W. Churchill' xxx. De trivedes godt i de varme somre, blev 50 cm brede og 13 cm høje uden blomster. Bortset fra 1 død plante lukker de næsten feltet anden sommer.

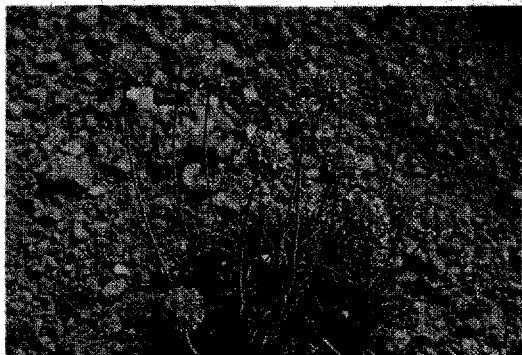
2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Armeria maritima (Mill.) Willd. 'Düsseldorfer Stolz'

(*Plumbaginaceae*) FÅRELEGER

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² i 1969. I 1971 er kun én plante tilbage. Den er i fuld blomst midt i juni, ret storblomstret og stærkt farvet. Ikke egnet.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Armeria maritima 'Schöne von Felbach'

Armeria maritima (Mill.) Willd. 'Schöne von Felbach'

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² i 1969. I 1970 noget uens store tuer, der har klaret overvintringen helt godt. Året efter er de blevet til 10 tykke tuer noget sammenflydende, men ikke helt og forekommer ikke velegnede som bunddækkende planter. Kun under blomstringen fra midt i juni er de pragtfulde, lysende karminrøde. 4. år måler planterne i parcellen 65×90 cm og er 18 cm høje.

Udplantet på nyt solbed 1975 med baggrund af *Campanula carpatica* 'Karl Foerster' S 74 og ved siden af *Arabis alpina* 'Superba', meget pænt, men ikke noget særligt.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Armeria maritima (Mill.) Willd. 'Splendens Perfecta'

(*Plumbaginaceae*) FÅRELEGER

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² i 1969. I 1971 er der 5 tilbage ikke særlig velformede. Året efter er de endnu mere uensartede, og der er flere selvsåede småplanter imellem. Fuld blomstring omkring 15. juni. Farven er lysende rosa. I 1973 er der 4 ret store, pæne puder og nogle sløje. Ikke egnet som en jævn bund – udseendet om vinteren ikke heldigt, brune lidt stammede og forpjuskede.

I 1975 udplantet på nyt solbed med *Campanula poscharskyana* som baggrund og foran *Dryas octopetala*. Hvert felt ca. 2 m². Konstellationen ikke interessant. *Armeria*erne blev 2. år 18 cm høje og 25 cm brede – nåede altså ikke at dække helt. Farven god.

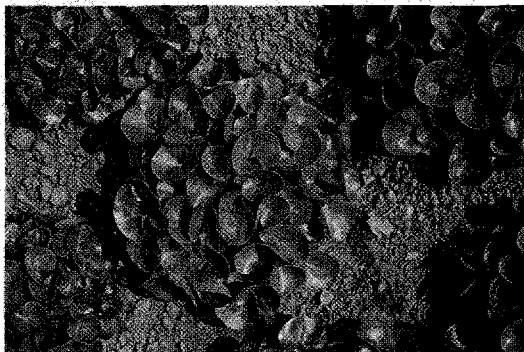
2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Asarum europaeum L.

(*Aristolochiaceae*) HASSELURT

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. Planter fra Væksthusforsøgenes have delt i 1969 og 9 planter udplantet i en m² stor parcel, hvor der endnu ikke var fuld skygge, hvilket de bar præg af de første år. I 1971 jævn tilvækst – bedst helt inde under *Lonicera*-busken – her var løvfarven også mørkest og blankest. Mellem 4. og 5. år var parcellen overgroet af en

Asarum europaeum

blanding af ældre planter og frøplanter og da også på vej ud over gangene.

Bør ikke plantes før skyggeforholdene er i orden og kun i spagnumblandet jord. Dens fordele er det kønne vintergrønne løv, den behagelige højde, 15 cm, og kombinationen af udløbere og frøplanter.

Astilbe × *arendsii* 'Moerheimii' S 66

(*Rosaceae*) ASTILBE

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. Denne *Astilbe* er ikke en bunddække- men en skyggebedsplante og er i de udplantninger, der er udlagt i 1974 med fortrinsvis benyttelse af bunddækkeplanter fra de afsluttede forsøg, anvendt som en slags overstander i lighed med forskellige solitærgræsser. Det giver en behagelig variation mellem ± krybende og/eller pudedannende planter og *Astilbernes* løvhøjde på 45 cm og senere under blomstringen er hele planten 100 cm. Den hvide blomsterfarve er en let kontrastfarve at arbejde med.

Planterne fik gavn af de omgivende *Pyracanthas* skygge, og det samme gjorde sig tildels gældende for de foran plantede *Omphalodes verna* (blå). Skyggen nåede ikke forgrunden, der var dækket af *Lysimachia nummularia* (gul), og det gjorde heller ikke noget, de tåler masser af sol. Fejlen ved arrangementet var, at de ikke var samtidigblomstrende. M.h.t. *Astilberne*, så mister de løvet om vinteren, men blomsterstandene

bliver tilbage og bør ikke fjernes. De er dejlige at se på både som brunvisne og med rimfrost på.

Astilbe chinensis (Maxim.) Franch. et Sav. 'Pumila' xxx

(*Rosaceae*) ASTILBE

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 18 planter på 2 m² plantet i 1969 omkring en *Lonicera chrysantha* så i hvert fald halvdelen af planterne efterhånden kom i skygge. Jorden iblandedes spagnum. Planterne kravler fint omkring og breder sig bedst på bedets nordside. Det først rødbrune siden helt lysgrønne løv danner et kønt 10-12 cm – ja endda op til 20 cm højt tæppe – hvorfra der i august kommer spredte, slanke, lilla-røde »lampepudsere« – en ikke umiddelbart behagelig farve. Tæppet er ikke slidstærkt, så færdsel bør undgås. Kræver som alle *Astilber* let sur jord og fugtighed, så der må vandes i tørre perioder og hvor overstanderne er for stærkt vandforbrugene. Grenslid under *Lonicera* tåles ikke.

NB! xxx betyder, at den er anerkendt før S og årstal indførtes fra 1965.

Aubrieta 'Dr. Mules'

(*Cruciferae*) BLÅPUDE

1. *Solbed*. Denne sort formodedes i det i 1972 afsluttede sortsforsøg at være uægte, idet den var lysere end man ellers huskede den. I 1975 indkøbtes 10 planter, der skulle være ægte. De udplantedes i et nyt solbed hvor de dannede forgrund for en stor gruppe *Iberis sempervirens* 'Snowflake'.

Året efter var der en meget stor blomstring på de gennemsnitlig 35 cm brede og 15 cm høje og meget velformede, kuplede puder. Formen bevarer sig sikkert så perfekt, fordi der næsten ingen nedbør faldt i juli, hvor puderne plejer at få et sjasket udseende. I løbet af 1975 nåede planterne ikke at fylde hele parcellen.

Farven på blomsterne bestemtes efter HCC til 834/1, Royal Purple, men mere fløjlsagtig. En dejlig sort især egnet på tør plads, og hvor der ikke sker for megen færdsel.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Avena sempervirens, se *Helictotrichon sempervirens*

Azorella trifurcata (Gaertn.) Pers.

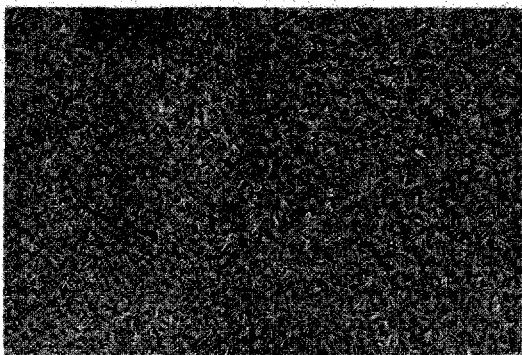
(*Umbelliferae*) GUMMIPUDE

1. *Solbed*. En enkelt plante på et stenbed målte 3. år 80 cm², blomstrede rigt men ret betydningsløst, og løvfarven blev lys i forhold til, hvad den kan blive i halvskygge. Egnet men ikke til at træde i, selv om sporene tilsyneladende retter sig ud igen. Måske skulle man hellere sige, at den ikke er slidbar.

2. *Skyggebed*. 20 planter på 2 m² bed hvor *Lonicera chrysantha* endnu ikke ydede fuld skygge. Allerede i august samme år målte puderne 20×20 cm og 2. år dækkedes feltet helt af et elastisk og noget bulet tæppe. Planterne kan minde noget om visse *Saxifragas*. Blomstrer med små, gulgrønne skærme, der højest hæver sig 2-3 cm over løvet og er ganske uinteressante.

Perfekt overvintring. Stærkest vækst både nord og syd helt op til 35 cm udover feltet. I 4. sæson døde planterne inde omkring *Lonicera*-busken.

I 1974 udplantedes 20 *Azorella* i et større bed omkring en *Fraxinus ornus* i halvskygge dels af denne og dels af *Pyracantha* (øst). De voksede godt til, men trak dog væk fra skyggen og ud i lyset, hvor de dannede et ujævnt tæppe.

Azorella trifurcata

Bergenia cordifolia (Haw.) A. Br. 'Purpurea'

(*Saxifragaceae*) KÆMPE-STENBÆK

1. *Solbed*. Prøvet i 2 år på solbed fra 1975 og kun med 3 planter. Der er i 1976 ca. 1 m² dækket. 100% overvintring og en moderat blomstring i maj. De friskgrønne, læderagtige blade er stedsegrønne og, bortset fra nogle svidninger af bladrandene, kønne det meste af året. De er i øvrigt tørketålende, hvad de to varme og tørre somre 1975 og 76 viste. Planterne stammer fra en ældre plante, der har vokset i mange år i forsøgsstationens have – i fuld skygge under birketræer.

2. *Skyggebed*. I 1967 udplantedes 11 planter af samme oprindelse som ovennævnte i et 2 m² stort bed med efterhånden nogen skygge fra overstanderne: *Lonicera chrysantha*. I løbet af august 2. år målte planterne 35-40 cm i bredden for randplanterne, men kun 20 cm for planterne inde under buskene. I 4. sæson var bedets oprindelige omkreds, 1×2 m, øget til 1,30×2,40 m. Noget men ikke meget generet af grenslid. Afblomstrede stande bør fjernes.

Bergenia cordifolia (Haw.) A. Br. 'Abendglut'

(*Saxifragaceae*) KÆMPE-STENBÆK

1. *Solbed*. 3 planter indkøbt oktober 1970 i Tyskland, udplantedes på 1 m² bed i fuld sol – dog med nogen slagskygge fra læbæltet sidst på eftermiddagen. God overvintring i alle år og blomstring ca. fra 20. april.

I 1975 flyttedes planterne uden deling til nyt solbed, hvor de har *Ribes*-buske som baggrund og er omgivet af *Minuartia laricifolia* og *Hypericum repens* – den sidste altfor tynd og karakterløs til de robuste *Bergenia*. I 1976 er planterne 75-80 cm brede og 40-60 cm høje. Alle blade sunde og perfekte af form. Ret lille blomstring i maj med mørkpurpurrosa blomster, der bør fjernes, når de er visne.

2. *Skyggebed*.

Bergenia cordifolia (Haw.) A. Br. 'Morgenröte'

(*Saxifragaceae*) KÆMPE-STENBÆK

1. *Solbed*. Se planteanskaffelse og vækstbetingelser under 'Abendglut'.

I 1975 flyttet til ny plads på andet solbed – omgivet af *Iberis sempervirens* 'Findel' og *Acaena glaucophylla* og med baggrund af *Ribes*. I 1976 er planterne 70-75 cm brede og 25-30 cm høje – altså noget lavere end de andre her omtalte cultivars. Overvintring perfekt – højst lidt randsvidning hen på foråret. Blomstringen ikke særlig stor og bemærkelsesværdig – men farven er lysende rosa. Blomsterstande fjernes, når de er visne.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Bergenia cordifolia* (Haw.) A. Br. 'Silberlicht'**
(*Saxifragaceae*) KÆMPE-STENBÆK

1. *Solbed*. Vedrørende anskaffelse og første udplantning m.v. se de forannævnte *Bergenia*.

I 1975 flyttet 3 gode planter til nyt solbed med *Ribes* som baggrund og omgivet af *Campanula portenschlagiana* på den ene side og *Sedum acre* foran. Omgivelserne klæder dem godt.

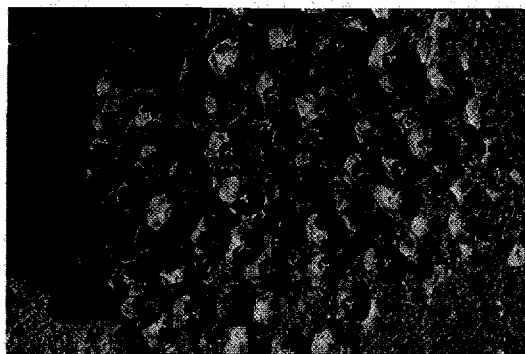
Forreste plante længst fra *Ribes* er bedst udviklet, 30-40 cm høj og 65 cm bred. Blomstrer i april-maj med hvid-rosa blomsterstande. De bør fjernes efter blomstringen, da de skæmmer. Det læderagtige ret mørke løv er det mest værdifulde ved denne cultivar. 100% overvintring.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Campanula carpatica* Jacq. 'Karl Foerster' S 74**

1. *Solbed*. Indkøbte planter af den i 1974 anerkendte cultivar udplantedes i 1975 i solbed langs en række gamle *Ribes*. Vanding i den meget tørre sommer reddede planterne, der nok er tørketålende solplanter, men ikke kan lide den stærke opvarmning af den bare jord imellem dem. Overvintrer fint og planterne blev andet år 35-40 cm i diameter – og det var som det ses af fotoet – ikke nok til et sammenhængende tæppe. Attraktive under blomstringen i hele juli. Færdsel tåles ikke. Er kun til at se på.

2. *Skyggebed*. Udplantet i 1974 på det såkaldte skyggebed, men forrest hvor skyggen fra de gamle *Pyracantha*, der omgav bedet, aldrig kom til at nå dem. Det er således kun hvad man forstår ved »almindelig erfaring«, at de i fortegnelsen står som tålende både sol, halv- og helskygge.

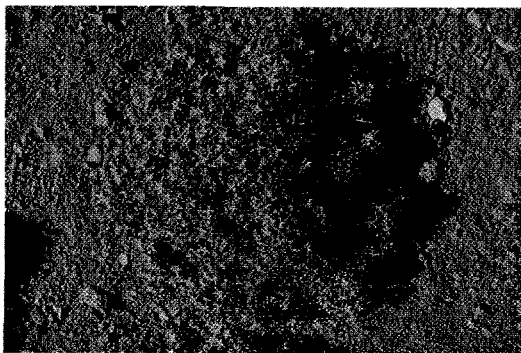

Campanula carpatica 'Karl Foerster' S 74

***Campanula garganica* Ten. (*C. elatius* L. var. *garganica*. (Ten.) Fiori 'Erinus Major'**
(*Campanulaceae*)

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m² bed plantet i 1969. I 1971 er 7 tilbage med bedst vækst på bedets sydside. Året efter er der kun 6 små og uensartede planter, der langt fra fylder feltet. Endelig i 1973 er bedet næsten udfyldt med fantastisk rigt blomstrende planter – kønnest omkring St. Hans. Det vedbendlignende løv er godt, og de lysblå blomster i tætte klynger også værd at se på, men væksten er topet, ujævn og ikke rigtig god for en bunddækkeplante.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Campanula garganica 'Erinus Major'

Campanula portenschlagiana Roem. et Schult. (*C. muralis* hort.)

(*Campanulaceae*) KRYBEKLOKKE

1. *Solbed.* De 9 planter pr. m² udplantedes i april 1967 og blomstrede samme år i juni-juli. To år efter var der 8 uensartede puder, der langt fra dækkede bedets m². I 1972 og 73 var feltet tæt og fint, men mest p.g.a. selvsåede småplanter, der havde udfyldt hullerne. Umådelig blomsterrig og i blomstringstiden værd at se på, men ellers uegnet – den er for sjusket og især efter regn højst uheldig at se på.

Udplantet i 1975 på nyt bed – foran var *Draba sibirica*, *Sanguinaria canadensis* og en stor klat *Sedum acre*. Som en lidt højere voksende plante en kraftig *Bergenia*, et ikke særlig heldigt arrangement. De nyplantede *Campanula* blev 40 cm brede og 25 cm høje. Kedelige at se på efter blomstringen med de mange, gamle stængler.

Campanula portenschlagiana 'Birch Hybrid' S 74 (*Campanulaceae*) KRYBEKLOKKE

1. *Solbed.* Se forannævnte, som den ligner i de fleste forhold.

Sorten var næppe blevet anerkendt, hvis det var det materiale her, der skulle bedømmes. De 4 sydligste planter var dog meget veludviklede. Generedes meget af nabo-parcellens altfor voldsomt voksende *Dianthus plumarius*.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Campanula poscharskyana Degen. 'Stella' S 74 (*Campanulaceae*)

1. *Solbed.* 10 planter udplantedes i april 1971 på 1 m² bed. Året efter er de vokset godt til, men planterne når ikke hinanden. Først i løbet af 1973 bredte de sig godt ud over feltet og viste den karakteristiske toppede karakter (pyramidale vækst) – der er morsom indtil vejr og vind vælter pyramiderne og det hele ligger hulter til bulter. Én plante på et stenbed ell. lign. sted er dejlig, men 10 eller flere i et bed er ikke heldigt, selv ikke med hensyntagen til den store blomstring med særdeles velformede klokker af ren violet farve.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Carex flacca Schreib.

(*Cyperaceae*) BLÅGRØN STAR

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 16 planter, ganske små, udplantedes i 1967 på et 2 m² bed uden nævneværdig skygge fra de samtidig plantede *Lonicera chrysantha*.

Året efter var rosetterne ved at dele sig i flere, og sidst i juni stod de 45 cm høje planter med typiske star-aks, 70 cm høje. Bladene er smalle, og blågrønne med hvidlige undersider.

I 3. vækstsæsons begyndelse målte de 35-40 cm i bredden og dækkede feltet næsten helt – mere sjovt end egentlig kønt, og inden året var omme havde planterne brødt sig 70 cm ud over rammerne.

De er brune og kedelige at se på om vinteren, men ganske gradvis overvokses det gamle med nyvækst og skjuler det helt.

Kan kun anbefales under store forhold og under højere planter end *Lonicera chrysantha* – evt. bedst hvor man ønsker at efterligne vild natur.

Carex montana L.

(*Cyperaceae*) BAKKESTAR

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 16 planter er efter deling udplantet i 1967 på 1×2 m bed. I august danner de 40 cm brede, friskgrønne tuer, der trods deres kun 30 cm højde er for høje under og imellem *Lonicera*-buskenes grene. De må som forannævnte Star plantes under højere træer.

I løbet af de følgende 4 år er der formelig trængsel i bedet – alle planter overvintrer blot ikke smukt – de er tottede og kedelige og bryder først sent i april. Tørken i 1971 tålte ikke altfor godt. Ikke egnet som almindelig bunddækkeplante, men nok på naturgrund.

Corydalis lutea L. (DC)

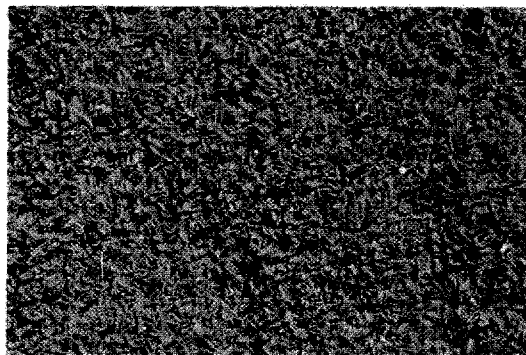
(*Papaveraceae*) GUL LÆRKESPORE

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* Planter fra forsøgsstationens have deltes i 1967 og udplantedes med 16 planter på 2 m² bed under i begyndelsen utilstrækkelige skyg-

geforhold. De første 3 år var tilvæksten meget moderat og løvfarven lysere end normalt – men så tog de fat en tid og blomstringen var stor i maj-juni. Inderst under buskene klarede de sig ikke og grensliddet var heller ikke heldigt for så sprøde stængler og fint løv som *Corydalis*'s. Naboskabet til de enormt omkringløbende *Lamium* (*Lami- astrum*) var heller ikke heldigt.

I 1972 var der sørgelige rester tilbage. I forsøgsstationens have står de imidlertid pragtfuldt i skygge under og imellem nogle store *Ribes alpi- num*.

Cotula squalida i en tør sommer.

Cornus canadensis L.

(*Cornaceae*) KANADISK KORNEL

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 10 planter udplantedes på 1 m² bed mellem endnu ikke skyggegivende buske. Bedets jord var forbedret med spagnum, men åbenbart ikke tilstrækkelig meget, for væksten var ringe – planterne blev på intet tidspunkt i de 3 år, de levede, mere end 10 cm brede og 15 cm høje og fik kun ganske få blomster.

***Cotula squalida* (Hook. fil.) Hook f. (*Leptinella squalida* Hook f.)**

(*Compositae*) TRÆDEPUDE

1. *Solbed.* Udplantet i 1975 på meget solbeskinnet plads langs gamle *Ribes*-buske. De var særlig udsat for udtørring i de 2 varme somre 1975 og 76. Med planteafstand 9 pr. m² var feltet lukket allerede 2. sommer. Farven på løvet var en overgang ret brunt længst ude i solen, men frisk grønt i skyggen.

2. *Skyggebed.* 16 planter på 2 m² bed var i ret dårlig vækst sidst i juni efter udplantning i april 1975, fordi bedet var stærkt forurenset af skørtid- sel, fuglegræs, øjentrøst og havepest – omtrent det uheldigst mulige for et areal tilplantet med bunddækkeplanter. Der måtte håndflugning til og den hjalp også, så småplanterne 1. september var 30 cm brede – dog lidt for brunlige i farven for årstiden.

Ved lugearbejdet blev der trådt i planterne, og det tålte de udmærket. 3. år var de løbet 35 cm

udover bedgrænsen og disse ekstra cm blev stukket af med spade. Hvert år siden er fjernet mellem 25 og 30 cm.

Planterne har blomstret stort, og det ser morsomt ud med mange, små, gule kurve, ca. 3 cm over det 5 cm høje, finløvede tæppe. Slidstærke omtrent som græs. Et minus er den brunlige vinterfarve og at de også kan se visne ud i tørre somre. Se billedet.

***Daphne cneorum* L.**

(*Thymelaeaceae*) SNEDAPHNE

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

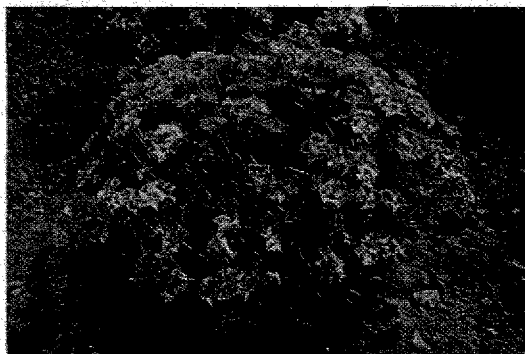
2. *Skyggebed.* 4 planter af denne lille dværgbusk plantedes på et 1×2 m bed med utilstrækkelig skygge de første år. 8 planter havde været rigtige- re. Først 3. år opnåede de et omfang af 70×65 cm, 15 cm høje for de 2 bedste planter, der stod syd- ligt. De to andre var 40×40 cm.

Stor blomstring fra sidst i maj med intens rosa farve. Planterne har tilbøjelighed til at få en lille stamme eller blive lidt for bare forneden, det gør intet for en solitærplante, men hvor *Daphne cne- orum* skal virke som tæppeplante, er det ikke heldigt. Det er den udbredte og lave vækst, der frister til at bruge den som bunddækkeplante, men den er ikke ideel til formålet og dertil lovlig dyr i anskaffelse.

Dianthus gratianopolitanus Vill. (*D. caesi* Sm.)
'Låg Rosa'

(*Caryophyllaceae*) PUDENELLIKE

1. *Solbed.* 1975 udplantet i solbed med forgrund af *Sedum sexangulare* og *Sedum oreganum*. Planterne var stiklinger fra det sortsforsøg med *Dianthus* (1975 og 76) der måtte opgives p.g.a. plantematerialets ringe kvalitet. Sorten 'Låg Rosa' er tiltrukket af Magnus B. Nilsson, Påarp, og var blandt de bedste i forsøget. Pudenerne er blågrønne og af lidt fladrund form. Første år øgedes diameteren fra 15 til 25 cm, og 2. år til 50 cm, højden 10-13 cm og 25 cm under blomstringen. Blomstens farve er purpur-rosa med rødviolet ring (øje). Ensartet blomstring i hele juni. Angribes af svamp. Bør omplantes ofte.

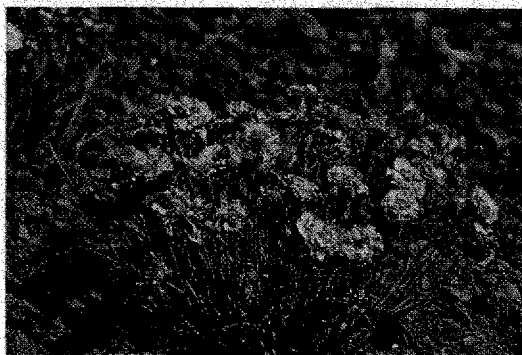
Dianthus gratianopolitanus 'Låg Rosa'

Dianthus plumarius L. 'Duchess of Fife'

(*Caryophyllaceae*) FJERNELLIKE

1. *Solbed.* 9 planter på 1 m² udplantet i 1969. Overvintrede 100% men ikke særlig kønt. 2. år var feltet mere end fuldt, og det 15 cm høje, gråblå tæppe skød op i »buler«, især da blomstringen i hele juni var i fuld udfoldelse. Blomsterne er af flad form, rosa med øje og kun 1 pr. stilk. Væksten er næsten for voldsom, og selvsåning finder sted i stort omfang, hvilket ikke gør noget, når frøet blot lander i dens eget område, men der vil altid ske forurening af nabobedene. Ikke egnet – tåler nok tørke, men ikke færdsel.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Dianthus plumarius 'Linda'

Dianthus plumarius L. 'Linda'

(*Carophyllaceae*) FJERNELLIKE

1. *Solbed.* 9 planter på 1 m² udplantet i 1969. Allerede sidst i juni og først i juli stor blomstring på de 20 cm høje puder med rødlig, fyldte og duftende blomster med lidt mørkere tegning i midten.

3. år er feltet udfyldt tættest mod randen – de midterste planter noget svagere, men overvokses dog efterhånden. Enorm blomstring og faktisk meget smuk. Stænglerne er 30-35 cm høje. De sidste 2 år nåede de langt ud over m²eren. Største svaghed er dens vinterudseende, og at den ikke overvintre med fuld sikkerhed.

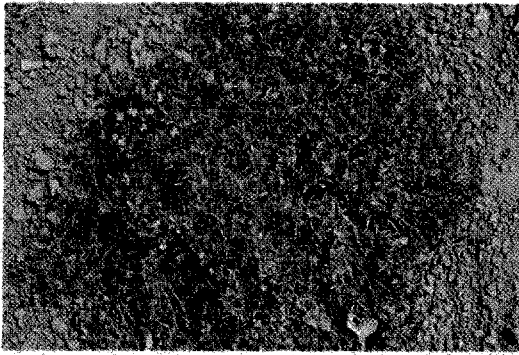
2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Draba sibirica (Pall.) Thell. (*D. repens* M.B.)

(*Cruciferae*) DRABA, KRYBENDE GÆSLIN-
GEBLOMST

1. *Solbed.* 9 planter på 1 m² i 1967. Hurtigt danner de store flade tæpper, 5 cm høje og 20-25 cm brede – der senere vil flyde sammen. Farven er grøn til blågrøn, bladene små og i maj kommer der et stort antal gule korsblomster – 4-11 sammen i småskærme på 10-12 cm høje stængler.

2.-3. år efter plantningen er kvadratmeteren et eneste tæppe. Sidst på sæsonen er de vokset 35 cm udover bedkanten. God de fleste år under blomstringen, men selv om den overvintre 100% er udseendet slimet indtil brydningen begynder.

Draba sibirica

Bliver gul i løvet i tørkeperioder. Tæppet også noget ujævnt.

2. *Skyggebed*. De 18 planter på 2 m² der udplantedes mellem *Lonicera*-buskene klarede sig bedst mod nord, men 3. år, da buskene gav skygge og de nederste grene fejede hen over planterne, gik det mindre godt. Planterne forsvandt efterhånden inde under buskene. Udseendet efter blomstringen med de mange tørre stilke ikke heldigt.

Dryas octopetala (L.) spp. *octopetala* (spp. *chamaedryfolia* (Crantz) Gams.)

(*Rosaceae*) RYPELYNG

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m² i 1969. 2. år er de vokset 20 cm ud over feltet, men ser ret visne ud lige efter vinteren. Stor blomstring – mest på syd-

Dryas octopetala

siden. Blomsterne kønne, hvide, 7-tallige, ser godt ud mod det mørke løv. Senere er de sjove med de mange fjerformede fnok (en enkelt plante spændende, men en hel m² er for meget!). 4. år er feltet tæt og godt, og planterne fantastisk grønne trods en lang tørkeperiode.

Ikke nogen egentlig bunddækkeplante, og ikke til at færdes i, vel heller ikke sirlig nok at se på, især ikke når fnokkene er klaskede af regn. Set af udmærket virkning på stenbede.

Epimedium pinnatum Fisch spp. *colchicum* (Boiss.) Busch (*E. pinnatum* var. *elegans* hort.) (*Berberidaceae*) BISPEHUE

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 15 nydelte planter fra forsøgsstationens have plantedes på 1×2 m bed i 1967 og

Epimedium pinnatum

voksede pænt til. I de første to år blev de ca. 25 cm i diameter endskønt skyggen var utilstrækkelig. 3. år var de bedre, meget ensartede både i højde og mærkeligt nok uden spor efter grenslid. Inden året var omme, fyldte de feltet 30 cm ud over grænsen, og planterne var 40-45 cm høje.

I de sidste 2 år mente F.S.H. at konstatere virus symptomer, men det nåede ikke at sætte sine spor i form af nedsat vækstkraft mens forsøget varede. Trods en antydning ruining af bladrandene var bladene smukke, mørke, ensartet grønne og så tætte, at de virkede taglagte – smukt syn. Blomsterne forekommer ligegyldige eller i hvert fald ikke særlig bemærkelsesværdige. En helt igen-

nem ideel plante til bund under gode skyggeforhold, men man kan ikke færdes i den.

Udplantet på ny i 1974 i et skyggebed i selskab med *Asarum europaeum* (mellemgrund) og *Hydrocotyle* (forgrund) helt ind til de omgivende *Pyracantha*, der ydede fornøden skygge. Hverken *Asarum* eller *Hydrocotyle* – der er under jorden om vinteren – var godt selskab for *Epimedium*.

***Euonymus fortunei* (Turcz.) Sieb. 'Coloratus'**
(Celastraceae) KRYBENDE BENVED

1. *Solbed.* Ikke prøvet før i 1975 og 76 hvor et areal på 4×6 m blev tilplantet. God under disse års specielle tørkesituation, selv om løvet blev lidt lysere end ellers. Giver et noget uroligt tæppe, men på ingen måde dårligt.

2. *Skyggebed.* På et 1×2 m bed plantedes i 1967 8 planter af denne lave busk med den rankende vækst, og de mørkegrønne, læderagtige blade med lysere nervatur.

3. år er de efter perfekt overvintring krøbet så langt ud til siderne, at bedbredden er øget fra 1-2 m og længden med 50 cm mod syd. Der kræves altså god plads, hvor den plantes. Ranker sig op i overstanderne (*Lonicera chrysantha*) og hæmmes på ingen måde af grenslid fra disse. Størst højde 40 cm. Dens efterårsrøde flammende løvfarve er fantastisk især efter tørre somre.

NB! Denne efterårskolorit begrænser anvendelsen noget, er i hvert fald ikke god til *Pyracantha*-frugterne hverken de orange eller de røde. Rolige stedsegrønne vil være bedre. Også op mod mur – blot ikke af røde mursten.

***Euonymus fortunei* (Turcz.) Sieb. 'Gracilis'**
(Celastraceae) KRYBENDE BENVED

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 3 planter blev udplantet på 1×2 m bed. Trods den gode vækstkraft var det for få til at dække området – hvis det da gælder om at få en tæt bund hurtigt. Der går mellem 2 og 3 år før de er groet sammen. Planterne har en tæt midte, og den skyder op i godt 30-50 cm højde, men ellers ranker grenene sig forholdsvis fladt ud til siderne. De er

Euonymus fortunei 'Coloratus'

overordentlig nydelige med de smalle, grågrønne blade med mere eller mindre udtalt hvidbrogethed. Overvintrer perfekt. Må være egnet til at skjule sokler på huse, krybe over stensætninger o.l. som de vil tage form efter – foruden til almindelig bunddækning.

Tåler grenslid fra overstandere, tåler tørke, overvintrer godt, men er ikke direkte til at spadseres i.

***Euonymus fortunei* (Turcz.) Sieb. 'Vegetus'**
(Celastraceae) KRYBENDE BENVED

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* Udplantet 3 planter på 2 m² bed i foråret 1967. I løbet af eftersommeren var de ranket ud til ca. 50 cm og kunne altså langt fra dække arealet. Overvintringen perfekt og løvskiftet sidst i april forløber næsten umærkeligt. Løvet er mørkgrønt og blankt. 3. år efter plantningen er de gns. 80×80 cm, men da er skyggen også blevet mere effektiv. Intet grenslid selv helt inde under overstanderne. 5.-6. år nåede planterne ud på 120 cm og blev 80 cm høje for de opretvoksende grenes vedkommende, de øvrige lå ± fladt henad jorden.

Ret stor blomstring med hvide blomster alle årene. Den er nok lovlig voldsom som egentlig bunddækkeplante under buske men ikke under højere træer. Kan sikkert også med held espalieres.

***Erica carnea* L. 'Springwood White'**

(*Ericaceae*) VÅRLYNG

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebedet*, hvor de blev plantet 1974, var ikke særlig skyggefuldt netop hvor *Erica* stod, så planterne blev derfor kun prøvet i knap nok halv-skygge, og somrene 1975 og 76 var usædvanlig solrige og tørre. Trods spagnum i jorden og dækning med samme, blev jorden for stærkt opvarmet mellem planterne. 3. år var de i gennemsnit 60 cm brede og 25 cm høje og blomstrede rigt. Til færdsel er de uegnede, overvintrer godt men tørke er ikke heldig, selv om der vandes.

Erica carnea 'Winter Beauty' blev plantet under samme betingelser som ovennævnte. Stor blomstring af purpurrosa blomster. Planterne gennemsnitlig 5 cm lavere end hos 'Springwood White'.

Erica carnea 'Springwood White' på for lys plads.

***Festuca amethystina* L.**

(*Gramineae*) REGNBUESVINGEL

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 1×2 m udplantet i oktober 1967. I alle årene indtil afslutningen i 1973 har planterne set kedelige ud under overvintringen og til langt hen i april, hvor overvoksningen går igang. 3. år var planterne ved at nå hinanden og først de sydvendte. De 30 cm høje lidt løse, gråblå tuer er noget overhængende i væksten. Aksene er altfor høje, 45-50 cm, og et stort minus, når denne *Festuca* skal anvendes under anden plantning. Aksene er også tilbøjelige til at vælte

ud til siderne. Bør afpudses straks efter blomstringen, hvis tuens form skal bevares. I 1973 da blomstringen var meget lille, sås dette forhold tydeligt.

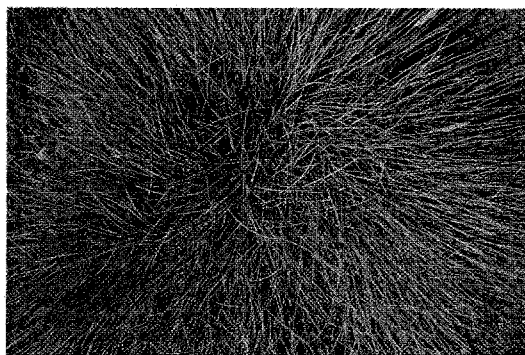
***Festuca glauca* Lam. (*F. cinerea* Vill. spp. *cinerea*)**

(*Gramineae*) FÅRESVINGEL

1. *Solbed*. Ikke prøvet i forsøget men i en senere udplantning, hvor den fra 1975 danner mellemgrund for *Hosta sieboldii* og med *Veronica incana* forrest – tilstræbt var en symfoni i gråblå farver. Klarede sig særdeles godt her, hvor der ingen overstandere var.

2. *Skyggebed*. 16 planter udplantedes 20. oktober 1967. Overvintringen på det 2 m² store bed var særdeles uskøn, svedne og flade tuer til langt hen i april – ingen døde planter ganske vist men i alle årene blot ikke pæne før sidst i maj. På dette tidspunkt er de så pludselig tiltalende, blågrå, velformede. De bedste måler 40-45 cm i diameter og 30 cm i højden uden og 45 cm med aks. Udover den gode, gråligblå farve er det en dyd for den som bunddækkeplante betragtet, at den gennemgående har ret få aks. I en tørkeperiode en del gule blade.

Grenslid ikke konstateret, da bedet med denne *Festuca* var placeret så buskene ikke nåede planterne og altså heller ikke ydede fuld skygge for dem. Planterne bedst på sydsiden.

Festuca glauca

Festuca glauca Lam. (*F. cinerea* Vill. spp. *cinerea*) 'Aprilgrün'

(Gramineae) FÅRESVINGEL

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. 16 planter på 2 m² var inden de skyggegivende overstandere nåede sammen, af særdeles elegant virkning med den fine blågrønne farve og de 60 cm lange, elegante aks i maj. Alle-rede 1. år 40 cm brede tuer – noget løse. Da planterne blev ældre forekom de for voldsomme med de høje aks, der gerne vælter, og får planterne til at se sjuskede ud. Overvintrer alle men med meget sikkert i bunden. Planterne nærmest buskene klarer sig mindre godt og er i 3. år helt slidt væk.

Ikke egnet under eller imellem buske med lavt-siddende grene.

Festuca scoparia Kerner et Hack. (*F. crinum-ursi* hort. non Ram.)

(Gramineae)

1. Solbed. Ikke prøvet i forsøgene men i en senere udplantning i 1975 i et anlæg, hvor den flankerede en gang med *Cotula squalida*. Her tog den sig – trods de tørre somre – godt ud, og de 9 planter pr. m² var aldeles vokset sammen anden sommer. Afstanden var altså for lille. Planterne blev vandet, men selv uden vandingen virkede de friske og grønne.

2. Skyggebed. 16 planter på 1×2 m bed målte anden sommer 30 cm i diameter og var af frisk grøn farve. Formen var rund, regelmæssig med fra 40-60 cm høje aks. Det 3. år var planterne ikke alene flydt sammen men også 70 cm ud over rammerne og måtte omplantes. Om vinteren og det tidlige forår – især hvis der har været snelæg, er de noget brune at se på, men det vokser hurtigt over. Kan være dejlige med de fine aks men mest før de dræer. Giver som helhed et meget bulet tæppe. Omplantning hvert 2. eller 3. år må anbefales, hvis der ønskes nogen sirlighed.

Festuca tenuifolia Sibth. (*F. capillata* Lam.)

(Gramineae)

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. 16 planter på 1×2 m bed. Det er en mørkgrøn meget finbladet *Festuca* lidt løs i tuen

og med en ikke helt heldig overvintring, da den altid ser grim og tottet ud og heller aldrig bliver et sammenhængende tæppe. Men der dør ingen planter!

Den får ret få kønne aks, 50 cm høje, og når ikke på 4 år at blive mere end 30 cm i diameter. Er tørketålende og ikke særlig egnet.

Fragaria vesca L. 'Sempervirens' (Duch.) Ser. (*Rosaceae*) MÅNEDSJORDBÆR

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. 16 planter pr. 1×2 m bed udplantedes i 1967 mellem *Lonicera chrysantha*. 100% hårdfør, men ikke smuk under overvintringen – som Jordbær flest. De enkelte planter 20-25 cm i diameter og de blev aldrig rigtig sammenflydende, men dog på det nærmeste i løbet af det 5. år. Tørke tåles ikke så godt og almindelig færdsel ej heller. I fuld skygge er de vel tynde i det og sætter her næsten ingen frugter. Egentlig ikke videre spændende.

Gaultheria procumbens L.

(Ericaceae)

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. I 1967 plantedes 32 ganske små planter på 1×2 m bed i spagnumblandet jord. De træagtige planter (halvbuske) fik i den første varme sommer hurtigt rødt til rødbrunt løv. De blev ca. 7×7 cm det første år – en enkelt plante dog 10 cm bred. I næste 2 år var der så at sige ingen tilvækst, men dog god overvintring. Planterne i mest lys bar røde frugter og fik det bedste løv. Muligvis har de haft forkerte betingelser, for de blev til slet ingenting i Virum.

Geranium subcaulescens L'Herit. ex DC. (*G. cinereum* Cav. var. *subcaulescens* (L'Herit. ex DC. R. Knuth) 'Splendens' S 73

(Geraniaceae) STORKENÆB

1. Solbed. 10 planter på 1 m² bed i 1969. Stor blomstring 1. år i junis begyndelse. Først 3. år fylder planterne feltet og er med de lysende rød-purpur blomster meget attraktive i maj-juni-juli i

Geranium subcaulescens 'Splendens' S 73

hvert fald 1 måned alt efter årene. Det velformede, langstilkede løv ligger mest henad jorden så planterne virker ret lave undtagen under blomstringen. Løvet bliver smukt rødbrunt om efteråret, men om vinteren er der ikke noget at se. Det er udprægede solplanter, der tåler en del udtørring.

2. *Skyggebed*. I 1967 plantedes 10 planter på 2 m² under og i kanten af nogle *Lonicera chrysantha* – hverken i hel- eller halvskygge, men de voksede ikke, så de flyttedes i 1969 til ovennævnte solbed. I 1975 udplantedes de på nyt solbed, 1,25×1 m stor parcel, som baggrund for *Silene alpestris* og *Potentilla aurea*.

Voksede godt til og blomstrede stort, men de andre planter druknede ligesom i dens selskab.

Geum × heldreichii 'Nordek' S 73

(*Rosaceae*) NELLIKEROD

1. *Solbed*. Ikke prøvet i dette forsøg, men i det i 1973 afsluttede sortsforsøg dyrkedes 10 planter i åben mark og de klarede sig glimrende. Kun meget svagt meldugangreb på blade og blomsterstængler i forhold til de fleste andre *Geum*.

2. *Skyggebed*. 10 planter udplantedes i 1974 på 1,5 m² i selskab med *Buxus sempervirens* (baggrund) og med *Polygonum capitatum* foran. Ved siden af bredte sig *Hedera helix*, der kom til at dominere

mere end beregnet og ganske overvoksede *Polygonum* (eenårige, men stærkt selvsående). Der nåede ikke at blive megen skygge, så de varme og tørre somre 1975 og 76 gav hårde vækstbetingelser. Alligevel blev der nogle gode planter på knap 40 cm i diameter, og mange af de varmt orangerøde blomster lyste op mellem det friskgrønne løv – en udmærket kontrast til *Hedera*. Skal *Geum* bruges som bunddækkeplanter må de afblomstrede stængler fjernes, de skæmmer meget. Omplantes hvert 4. år. Tørketålende og ingen plante til fuld skygge.

Haquetica epipactis (Scop.) DC.

(*Umbelliferae*)

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 2 m² i 1967. Det mellemgrønne løv kan minde noget om *Astrantia*'s, men planterne er kun 10-15 cm høje. 2. og 3. år var de i stedet for at vokse og fylde mere blevet reduceret til 5 planter af uens størrelse. De blomstrede i juni med gulgrønne blomster. Enten må der plantes flere planter pr. m² eller vækstbetingelserne ændres. Bedst udvikling mod øst. Grenslid og færdsel var de ikke udsat for. Intet at se over jorden hele vinteren og langt hen på foråret.

Hebe pinguifolia (Hook f.) Cock et Allan

(*Scrophulariaceae*)

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 10 planter udplantet på 1×2 m bed. Det er stedsegrønne dværgbuske af gulgrøn farve og med ejendommelige skældækkede skud. Kun de små, hvide blomster i juni sætter en på sporet af, at den står *Veronica* nær (og har heddet *Veronica* tidligere).

I de 3 år, den blev iagttaget, blev planterne mere og mere stammede – 40-50 cm høje og 30-40 cm brede. De kom aldrig til at dække arealet og tørrede hen i løbet af 3. sæson. De bedst udviklede planter var dem, der fik mest skygge. Grenslid påvirkede dem ikke. Som bunddækkeplanter egner de sig ikke og de er mere særprægede end egentlig pæne at se på.

Hedera colchica

Hedera helix 'Baltica'

***Hedera colchica* (K. Koch) K. Koch**
(Araliaceae) KÆMPEVEDBEND

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* I 1967 fordeltes 6 planter tiltrukket i potte på 1×2 m bed mellem endnu ikke skygge-givende *Lonicera chrysantha*, men med slag-skygge fra et kraftigt vestlæ. Planterne i begyn-delsen lange, spinkle ranker med de i forhold hertil altfor store blade, 14×14 cm eller 15×12 cm, blæste hid og did og måtte derfor kroges ned med nogle ståltrådsbøjler for at få mulighed for at slå rod.

2. år fyldte planterne feltet efter 2 gode over-vintringer, og 3. år løb de langt ud over grænser-ne. De skal have så at sige ubegrænsede mulighe-der for at brede sig, ellers er de intet værd.

5. år målte de 2×2,70 m. Nogen svidning af løvet om foråret er noteret – mest på nord- og østsiden af bedet.

Det er den mindst egnede af de prøvede *Hede-ra*, idet væksten er for klodset under næsten lige-gyldigt hvilke overstandere.

***Hedera helix* L. 'Baltica'**
(Araliaceae) BALTISK VEDBEND

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* I 1967 udplantedes 6 potteek-semplarer på 1×2 m bed med slagskygge fra vestlæ ca. den halve dag. 3. år var feltet dækket, og rankerne løbet ud over gangarealet især mod

syd. Overvintring perfekt – og de små 6×5 cm blade, blanke, mørkgrønne med kraftig nervatur, sidder tæt på velforgrenede ranker. Rankerne kryber op i *Lonicera*-buskene, der er plantet som overstandere, men lægger sig også tæt til jorden, så man her virkelig kan tale om et tæppe, der oven i købet kan tåle nogen færdsel.

Løvfarven bliver noget lysere i sol. 5. år fyldte de 6 planter 2×2,80 m.

I 1974 plantedes et 6×4 m felt til med stiklinger fra ovennævnte areal. Feltet var omgivet af *Pyra-cantha* mod øst, syd og vest. 10 *Digitalis* blev indplantet og skulle vokse op af *Hedera*-tæpper. Det lille haverum var hurtigt og kønt dækket af bundplanterne, endskønt skyggen var behersket, men de indplantede *Digitalis* var ingen god idé, de så kun sjuskede ud.

***Hedera helix* L. 'Woerneri'**
(Araliaceae)

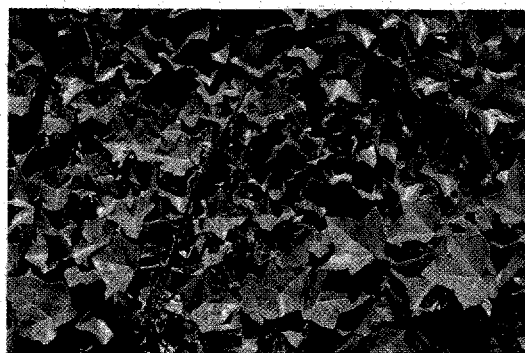
1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* I 1967 plantedes 10 planter ud på et 1×2 m bed i spagnumblandet jord nederst ved et vestlæbælte med skygge det meste af dagen (mod kun slagskygge den halve dag for de andre *Hede-ra*'s vedkommende). Planterne løb godt og hurtigt ud, så feltet var dækket sidst i august 1. år. Blade-ne ligner artens meget, men har mere spidse end afrundede afsnit. Størrelsen er gns. 9×11 cm.

Overvintrer perfekt alle år trods nogen svid-

Hedera helix 'Woernerii'

Hedera hibernica

ning – men den ses kun kort tid, da tilvæksten er overvældende kraftig. Danner et 20 cm højt, tæt tæppe, der 4. år allerede måler 2×3 m. 10 planter på 2 m² er for meget – 6 som for de øvrige *Hedera* er bedre.

***Hedera hibernica* hort. ex Kichn.**

(*Araliaceae*) VEDBEND

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 6 planter fra potte udplantedes på 2 m² bed i maj måned. Af de afprøvede *Hedera* var denne længst væk fra vestlæet men fik nogen skygge af en *Lonicera chrysantha* midt i bedet. Rankerne måtte hurtigt nedkroges for at kunne fæstne sig, og det gjorde de også så godt, at arealet allerede i august næsten var dækket. Overvintrede som helhed godt, dog med svidning af et parti i midten. Skaden var overvokset i løbet af maj. Breder sig nok for ubehersket på et afgrænset felt og løber op i omkringstående planter. Bedst i hel- og halvskygge hvilket erfarede, da et 6 m² areal i 1974 tilplantedes under utilstrækkelige skyggeforhold. Årene 1975 og 76 var ganske vist ekstraordinære solrige og tørre, men vanding alene gør det ikke.

***Helictotrichon sempervirens* (Vill.) Pilg. (*Avena sempervirens* Vill., *A. candida* hort.)**
(*Gramineae*)

1. *Solbed*. Ikke prøvet i dette forsøg, men arten var med i forsøget med græsser og bambus i årene 1965-76, og da var den plantet i åben mark i fuld sol og udvikledes perfekt.

2. *Skyggebed*. 10 planter, nydelte fra ovennævnte forsøgs moderplanter, udplantedes i 1967 på et 1×2 m bed mellem *Lonicera chrysantha*. De forekom meget visne og sløje de første måneder, men sidst i august var de blevet 40 cm brede i tuerne og farven var den normale gode gråblå.

3. år var den ene plante nærmest busken slidt op og 4. år var overvintringen nok 100%, men tuerne så forpjuskede ud og voksede ikke godt inde under og nærmest busken. Aksene nåede op i 125 cm længde, noget overhængende, og en sådan højde og øvrige habitus er ikke egnet under buske med lavtsiddende grene. Det er én forvirring af grene og aks. En umulig vækstform for en bunddækkeplante.

Heliosperma alpestre*, se *Silene alpestris

***Heuchera*-Hybriden 'Plui de Feu' S 69**

(*Saxifragaceae*) ALUNROD

1. *Solbed*. Disse planter – før benævnt *H. ×bri-zoides* 'Pluie de Feu' – er prøvet i sortsforsøg 1964-69. 'Pluie de Feu' blev anerkendt som en af de bedst farvede *Heuchera*. Blev udplantet i solbed i 1975, da alle tidligere prøvede sol- og skyg-

Heuchera 'Pluie de Feu' S 69

gebedsplanter flyttedes til nyt areal. 10 planter udplantedes med afstand 50×50 cm mod baggrund af *Ribes*-buske og med forgrund af den hvidfildede *Anaphalis triplinervis*. De voksede moderat til og dannede kønne, lysgrønne bladrossetter, der blomstrede rigt – fik ca. 40-50 blomsterstængler pr. plante, og den klare kardinalrøde farve tiltrækker sig opmærksomheden. Løvet er kønt langt hen på vinteren. Ikke til at færdes i, men dog imellem. Blomsterstængler bør afpudses, når de er færdige.

***Hepatica transsylvatica* Fuss.** (*Anemone transsylvatica* (Fuss.) Heuff., *A. angulosa* auct. non Lam., *H. angulosa* auct. non Lam., *H. angulosa* auct. non (Lam.) DC

(*Ranunculaceae*) BLÅ ANEMONE

1. *Solbed*. Ikke prøvet i forsøget, men blev udplantet i 1975 i et bed, der skulle have været et skyggebed, men ikke blev det dér, hvor disse *Hepatica* blev plantet. Blomsterne kom fint tidligt forår, men da løvet brød frem og især senere hen, blev det for lyst og også i nogen grad tørt i bladrandene. Se billedet.

2. *Skyggebed*. 16 planter delt i maj og udplantet på 1×2 m bed uden skygge den første tid. Sidst i august havde alle planter svedne bladrande og trivedes ikke. Alligevel fin overvintring på nær 1 plante. Først da skyggen i løbet af 3. år blev mere effektiv, voksede planterne tilfredsstillende og efter en stor blomstring i april kom der en stor, lys bladmasse. Enkeltpanter gns. 40 cm brede og 15 cm høje, tætte men ikke helt sammenflydende. God selv i dybeste skygge, men ikke til at færdes i – kun kan der naturligvis trædes mellem planterne.

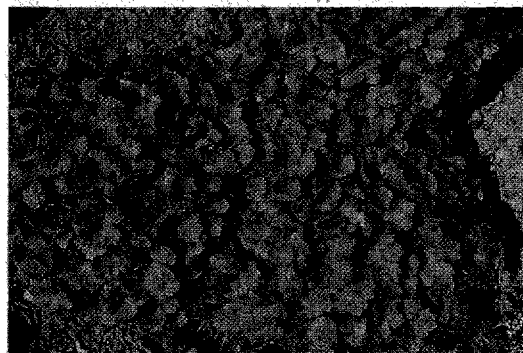
***Hosta sieboldiana* (Hook.) Engl.** (*Funkia sieboldiana* Hook., *F. glauca* Sieb., *H. glauca* (Sieb.) Stearn.

(*Liliaceae*) »STORBLOMSTRET KALLA«

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 8 planter udplantedes maj 1967 på 1×2 m bed. Bladene er store, grågrønne uden voks, 20 cm brede, 25 cm lange, blomsterstandene 45-60 cm høje med hvid-lilla blomster fra sidst i juni. De er for høje under bedets overstandere: *Lonicera chrysantha*, men kan nok gå an under buske med knapt så lavtsiddende grene og naturligvis under træer. De er mere slet og ret skyggetalende end bunddækkeplanter og dertil yderst dekorative. Overvintringstilstanden er trist. Først hen i maj bryder løvet frem og står ret længe på »krammerhusstadiet«.

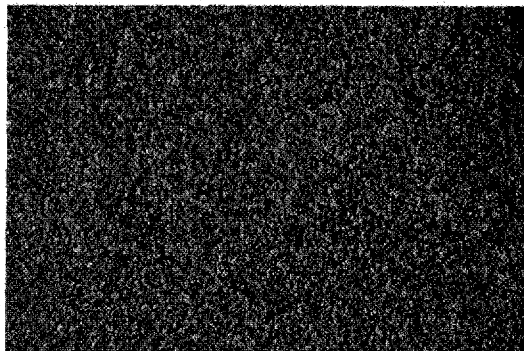
Det sidste år (1973) var planterne godt 70 cm

Hepatica transsylvatica

Hosta sieboldiana

Hydrocotyle novae-zeelandiae

høje i løvtuen og bladene målte op til 34×23 cm og hele væksten var 120 cm bred. Planterne var ikke nævneværdig ødelagt af grenslid, det ser bare klodset ud med så store planter helt inde under buskene.

Udplantedes i 1974 i et haverum 6×4 m omgivet af *Pyracantha* på 3 sider. De grågrøn-bladede planter dannede baggrund for *Festuca glauca* og allerforrest var der *Veronica incana*. Ikke så ilde med alt dette grå. *Hosta* fik god skygge langs *Pyracantha*-rækken mod syd.

Hutchinsia alpina (L.) R. Br. (*Noccaea alpina* (L.) Rchb. spp. *alpina*)

(Cruciferae) GEMSEKARSE

1. Solbed. 10 planter på 1 m² bed i 1970 i fuld sol. Dårlig overvintring. I 1972 og 73 er der 8 planter af uens størrelse med mørkt, småt løv i runde puder, hvoraf de bedste måler 25×15 cm med blomster, der er ganske små, hvide korsblomster. 4. år er feltet endnu ikke dækket. Ikke egnet.

Prøvet igen i 1975 på nyt solbed. De deler 2×4 m bed med *Minuartia*, *Hypericum repens* og en gruppe *Bergenia* 'Abendglut'. Planterne klarer sig dårligt, de bedste blev 25 cm brede og 10 cm høje. Var efterstræbt af fugle.

Hydrocotyle novae-zeelandiae DC.

(Umbelliferae) VANDNAVLE

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. 16 planter, 2,5-3,0 cm høje ud-

plantedes på 1×2 m bed omkring og noget udfor buske af *Lonicera chrysantha*. Planterne breder sig ved rodslående udløbere på hvilke de nydelige 0,5-1,0 cm brede græsgrønne blade sidder. Formen ses næppe af foto'et, men den er rund med 3 dybe lapper hver med 1 indskæring. Helhedsindtrykket af denne plante er omtrent som en »Husfred«. Blomstringen aldrig bemærket i Virum, men blomsterne er hvidgrønne og samlede i små hoveder.

Planterne danner allerede første vækstsæson et tæt tæppe, men visner væk om efteråret og har ingen værdi om vinteren. Bryder sidst i april til ind i maj. Tåler ikke tørke og ynder ikke sol, men er heller ikke gode helt inde i skyggen under buskene, måske skader den evt. udtørring her mere end den stærke skygge.

Tåler ret godt at blive trådt på, men direkte daglig færdsel er ikke prøvet.

Hylomecon japonicum (Thun.) Pratl. et Kuendig (*Stylophorum japonicum* (Thunb.) Miq.)

(Papaveraceae) GULDKOP

1. Solbed. Ikke prøvet.

2. Skyggebed. 16 planter fordelt over 1×2 m bed med liden skygge før 2. år. De første år viser, at de skal have vand og skygge og at planteafstanden er for stor, hvis man ønsker hurtig dækning af jorden. Der er intet at se over jorden om vinteren – ikke før det kønne, lyse, gul-grønne løv bryder frem og de gule blomster en kort tid af maj gør

planterne interessante. Det er tydeligt i den tid, at planterne hører til valmuefamilien. Højden er 20-25, væksten fri altså hverken pude- eller egentlig tæppedannende, selv om de danner »skovbund« i lighed med anemoner. Ikke særlig egnet som bunddække, for ustabil, tynd og uheldig ved at være usynlig om vinteren.

***Hypericum calycinum* L.**

(*Guttiferae*) kaldes ofte for STORBLOMSTRET PERIKON

1. *Solbed.* Ikke prøvet direkte i forsøget, men senere i 1974 udplantet i halvskygge af *Pyracantha*, 22 planter på 3 m². Klærede sig bedst inderst i skyggen, men heller ikke dårligt lidt længere ude, hvor der knap var skygge den halve dag.

2. *Skyggebed.* 10 gode planter udplantedes fra potte maj 1967. Det er halybuske med lav, bred vækst (25 cm). De breder sig ved udløbere. Alleerede 2. år dækkede de bedets 2 m² og helt ind under den *Lonicera*, de var plantet rundt om. 3. år er de løbet 25 cm udover parcellen. Overvintringens skønhed er afhængig af vinterens forløb; de kan bevare det mørke, læderagtige løv kønt, men de kan også stå brunsvedne og grimme. Løvet skiftes gradvis i løbet af maj, og blomstringen med de store gule blomster varer fra juli og langt hen på efteråret.

Efter 2 milde vintre var blomstringen i sommeren 1973 den største og kønneste nogen sinde oplevet, og planterne blev både 50 og 60 cm høje, mens bedet nåede at blive 140 cm bredt. Det er en ideel bunddækkeplante til hel- og halvskygge – kun er den ikke til at færdes i.

***Hypericum repens* L.**

(*Guttiferae*)

1. *Solbed.* Ikke prøvet i forsøget men 5 planter opformeret fra dettes skyggebed, udplantedes på 1 m² bed 1975 i fuld sol. Somrene 1975 og 76 var usædvanlig varme og tørre, og det bekom ikke planterne vel, men de overlevede og blev 30 cm brede og 10 cm høje med et enormt blomsterflor i juni.

2. *Skyggebed.* 10 helt små planter udplantedes på

Hypericum calycinum før blomstringen.

1×2 m bed i utilstrækkelig skygge de første 2-3 år. De er krybende og af mere moderat vækst end *H. calycinum* og med små, blåduggede blade og 4 cm store, varmgule blomster. 3. år bredte de sig 20 cm ud over gangarealet, mens der var døde planter midt i bedet. I 1971 og 72 var der kun liv i halvdelen af planterne i vestsiden og den dybeste skygge. Ikke vækstsikker på flad jord. *H. calycinum* bør foretrakkes.

***Iberis sempervirens* L. 'Findel'**

(*Cruciferae*) SNEPUDE

1. *Solbed.* 5 planter udplantedes på 1 m² i 1970 i fuld sol. Først 2.-3. år fyldte de små, stedsegrønne planter feltet, de var meget velformede og hver plante ses som en isoleret pude – ikke som et tæppe i egentlig forstand. Højden er 35-40 cm under blomstringen, der er stor med hvide stande – oftest hele maj og ind i juni. Frøsetningen er også meget stor og mere eller mindre skæmmende.

I 1975 udplantedes 15 planter på nyt solbed. Disse planter blev i de varme og tørre somre lavere end forannævnte og med en helt enestående blomstring, så løvet var ganske skjult. Med frøstande var de noget grove at se på, men alligevel ikke uefne eller i hvert fald ganske særprægede.

2. *Skyggebed.* I 1969 plantedes 10 planter på 1×2 m bed. Året efter var der 7 planter tilbage og disse var meget nær ved at fylde feltet helt. Det er nok

den bedste af de nyere *Iberis*-sorter måske lidt grov – som oven nævnt – med frøkapsler. Planterne er mest attraktive i hele maj og dele af juni. Højden i skyggebedet var 25 cm siden 35 cm. De rakte mod lyset og var udpræget bedst i sydsiden. Grønne året rundt.

***Iberis sempervirens* L. 'Little Gem'**

(*Cruciferae*) SNEPUDE

1. *Solbed*. Der blev i 1970 udplantet 5 planter på 1 m² i fuld sol. Midt i maj året efter var der et stort flor, fint og tæt af store, hvide blomsterstande. Planterne var af tæt, rundkuppet form, mørkløvede og kønne at se på selv om vinteren. 3. år er de 30-35 cm høje under blomstringen, feltet udfyldt samme år. De kan øjensynlig lide solen.

2. *Skyggebed*. 7 planter fordelt over 2 m² i 1970, de var ved plantningen godt 25 cm brede. Året efter var de tynde i det men blomstrede pænt og i september derefter var der meget vissent løv. 2 år efter var de 40 cm brede og meget velformede, mørkløvede og lige ved at nå hinanden. Bedst udvikling på bedets sydside – nærmest slet ingen blomstring under buskene i den dybeste skygge.

***Iberis sempervirens* L. 'Snowflake'**

(*Cruciferae*) SNEPUDE

1. *Solbed*. 5 planter på 1 m² i fuld sol udplantet i 1970. Året efter midt i maj fuldstændig dækket af blomster som var det sne. Næste år var planterne 35-40 cm brede – lidt løse i væksten og mere lysløvede end planterne i skyggebedet. I 1972 er væksten på sydsiden af bedet så afgjort stærkest, og løvet er fortsat lysere. Der er mange og skæmmende stabbe efter blomstringen (altså ingen kapsler dannet hos denne cultivar). De bør – om det er overkommeligt – afklippes af hensyn til udseendet om vinteren.

2. *Skyggebed*. 16 stiklingeplanter, meget små, fordeltes i maj 1967 på 1×2 m bed uden effektiv skygge. Overvintringen god, og tilvæksten i 1970 så stor, at bedet er 50 cm bredere end ved plantningen. De trækker efter lyset og er bedst mod syd, noget tyndere og mere åbne under buskene. Planterne er 40-50 cm høje og »tæppet« ikke gan-

ske regelmæssigt snarere lidt groft og tattet hist og her, men blomstringen er enormt stor.

***Iberis sempervirens* L. 'Zwergschneeflocke'**

(*Cruciferae*) SNEPUDE

1. *Solbed*. 5 planter på 1 m² i 1969. De blomstrede godt fra 20. maj året efter og 2. år var feltet næsten udfyldt med mere eller mindre ensartet høje planter med meget mørkgrøn løvfarve. Blomstringen nærmest enorm, så løvet er totalt skjult. Største højde målt 4. år til 25-30 cm under blomstringen.

I 1975 udplantedes 12 nyindkøbte planter på nyt solbed sammen med en gruppe *Phlox subulata* 'Betty' (rosa) og nogle *Carlina acaulis*. Denne konstellation var ikke heldig valgt, da naboplanterne er for løse både af vækst og karakter. Det er *Iberis* man ser!

2. år efter plantningen var de 50 cm brede puder af helt regelmæssig form. De noget grove frugter er som det ses af foto'et ikke ganske uden dekorativ virkning.

2. *Skyggebed*. 10 planter på 2 m² udplantedes samtidig med det første solbeds planter til sammenligning. Året efter er de 30-35 cm brede og lidt mere åbne og tynde end solbedets planter. De næste år noget prægede af tørken og de rækker efter lyset på sydsiden. 4. år er der planter, der måler både 50 og 60 cm – ja 70 cm i diameter for den sydligste. Højden er 25 cm. Meget smuk, mørk og finløvet. Fin som bund i solbed.

Iberis semp. 'Zwergschneeflocke' med frøkapsler

***Ilex crenata* Thunb. 'Convexa'**

(*Aquifoliaceae*)

1. *Solbed.* Ikke prøvet i forsøget, men i 1974-76 blev de 3 planter fra nedennævnte skyggebed flyttet ud i nyt bed, hvor der skulle have været skygge men aldrig blev det, der hvor *Ilex* var plantet. Trods de 2 varme og tørre somre 1975 og 76 voksede buskene godt til og blev nok noget mere lysløvede end tidligere, men dejlige alligevel.

2. *Skyggebed.* 3 små potteeksemplarer af denne stedsegrønne busk udplantedes i 1967 på stribe tværs over et 1×2 m bed nær op ad en i begyndelsen ikke særlig stor *Lonicera chrysantha*. Overvintrede fint alle årene indtil ovennævnte flytning til anden plads, men blev først mørkgrøn i løvet, da skyggen blev effektiv. Vækstformen er ideel for en sådan busk, beregnet til underplantning under højere buske og træer, idet den er bred og ret flad og passende langsomt voksende, f.eks. i 1970: 30 cm høj og 40 cm bred. I 1971: 40 cm høj og 50 cm bred. I 1972: 50 cm høj og 100 cm bred og i 1973: 85 cm høj og 130 cm bred.

Den er meget smuk med de mange små lidt tykke, læderagtige, blanke og utornede blade meget lidt mindende om kristtorn – i væksten snarere om *Lonicera nitida*. Kan kun anbefales såvel til sol som til skygge.

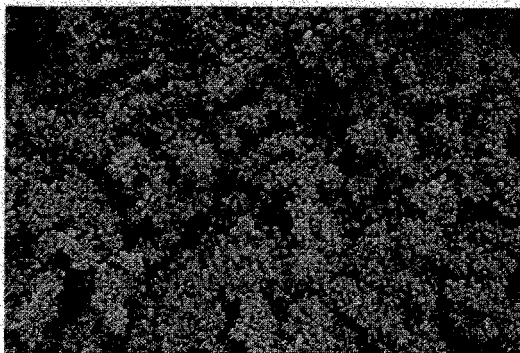
***Koeleria glauca* DC. (*Poa glauca* Schkuhr. non Vahl)**

(*Gramineae*) KLIT-KAMBUNKE

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 10 planter fordelt over 1×2 m bed – ret små, nydelte og noget tørre fra begyndelsen af maj 1967. De gråblå tuer var godt 25 cm brede og 20 cm høje sidst i august, men blomstrede ikke. I løbet af de næste 2 år reduceredes antallet til 3 til gengæld meget store tuer, 45×45 cm, alle 3 på sydsiden af bedet. Overvintrer ikke smukt og overvoksning af alt det gamle sker kun langsomt om foråret. Aksene midt i juli er ganske pæne, gulgrønne, men efter blomstringen skæmmer de, og de er ikke lette at fjerne.

Ikke egnet i skygge og næppe heller i sol under eller imellem buske.

Ilex crenata 'Convexa' med lyse skudspidser

***Lamium galeobdolon* henvises af Zander (1972) til**

***Lamiastrum galeobdolon* (L.) Ehrend. et Polatsch. (*Lamium galeobdolon* (L.) L., *Lamium luteum* (Huds.) Krock., *Galeobdolon luteum* Huds.)**

(*Labiatae*) GULDNÆLDE

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* 10 planter på 1 m×2 m bed nær op ad nyplantet *Lonicera chrysantha*. Overvoksede allerede 1. år feltet og løb op i busken, men var noget falmet og grim i 1967's tørke og også p.g.a. manglende effektiv skygge. De ellers kønne blade med sølvspejlet kom ikke til deres ret.

2. år efter har de bredt sig 50 cm ud over bedkanten til alle sider og er med de lange ranker med de gule tvetand-blomster lidet attraktive. De skal sikkert ud under større forhold og have mere fugtighed. Her ligner de sjuskede høstakke og generer planterne i nabobedet noget. Før de ryddedes i 1974 fyldte de 10 planter 3 m på hver led i 40-45 cm højde.

***Lysimachia nummularia* L.**

(*Primulaceae*) PENGEBLADET FREDLØS

1. *Solbed.* Ikke prøvet i forsøget samtidig med øvrige bunddækkeplanter, men udplantet i 1974 i forgrunden af et 4×2 m bed, der aldrig fik den påtænkte skygge af *Pyracantha*-buske. Planteafstand 50×50 cm. De tørre somre gjorde løvet

lysere end under skyggeforhold men generede ellers ikke væksten. Planterne rankede godt ud og 2. sommer var der et aldeles sammenhængende tæppe, der måtte begrænses ud mod gangarealet. Stor blomstring med gule blomster fra bladhjørnerne. Tåler nogen færdsel. Er ikke meget værd at se på om vinteren.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 1×2 m udplantedes i maj 1967. I september målte hver plante 50 cm idet de var ranket godt ud og næsten dækkede parcellen. I 1969 konstateredes nogen sneskade, og planterne brød derfor senere end ellers. Siden 1970 er der årlig afstukket med spade en kant på 50-70 cm bredde alt efter behovet, fordi de løb ind i naboparcellerne og ud i gangene. Klarede sig helt inde under *Lonicera*-buskene, men var knap så tætte i væksten her.

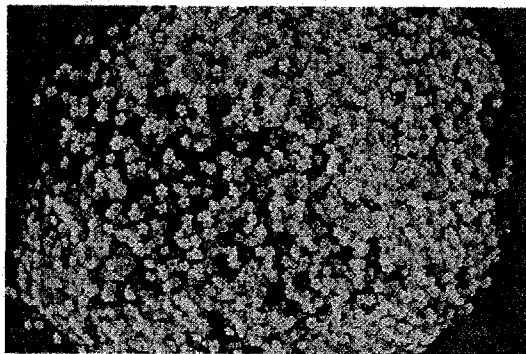

Lysimachia nummularia

Mertensia primuloides C. B. Clarke
(*Boraginaceae*)

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 1×2 m bed i oktober 1967. Efter 3 år kom de gradvis til at se grå og sløje ud, selv om de faktisk havde bredt sig over hele feltet og var bedst inde under *Lonicera*-busken. Ganske køn under blomstringen med de blå hundetunge-blomster. Sår sig selv en del. Skal sikkert omplantes hvert 2.-3. år. Er kedelig art at se på om vinteren. Bedst til halv- eller helskygge, men ikke noget særligt at satse på.

Minuartia laricifolia

Minuartia laricifolia (L.) Schinz. et Thell. (*Alsine laricifolia* (L.) Crantz, *Arenaria laricifolia* L.)
(*Caryophyllaceae*)

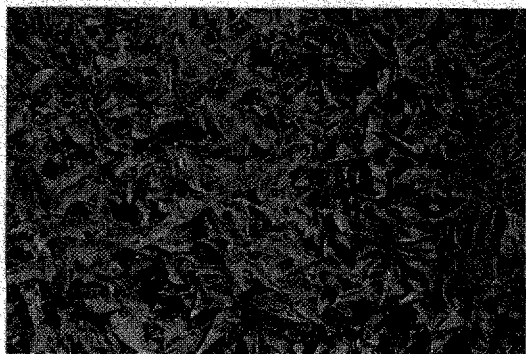
1. *Solbed*. 10 planter fordelt over 1 m² bed i fuld sol efteråret 1969. I løbet af somrene 1971 og 72 bredte de sig langt ud over m²eren. Hver plante helt flad, mosagtig med mange små hvide blomster som et slør fra sidst i juni til langt ind i juli. Kan minde om en mini-hønsetarm. Meget nydelig. Blomsterstandene bør nok fjernes om det er overkommeligt, de skæmmer noget. 4. sommer udvikledes de til et pragtfuldt blomstrende 17 cm højt tæppe – løvet kunne næppe ses. Eneste fejl som bunddække betragtet er, at den ikke er til at færdes i. I 1975 udplantet på nyt solbed, de ovennævnte planter kunne deles kraftigt. 2. sommer gennemsnitlig 50-60 cm store puder. Led noget under tørken i 1976.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Omphalodes verna Moench. (*Cynoglossum omphaloides* L.)

(*Boraginaceae*) VÅR-KÆRMIND

1. *Solbed*. Ikke prøvet i det oprindelige forsøg under solforhold, men fra 1974 indplantet i et planlagt skyggebed, hvor skyggen ikke nåede at blive effektiv. De tørre somre 1975 og 1976 fik væksten til at gå i stå, så rankerne blev noget kortere og bladrandene svedne. Forårsblomstringen generedes dog ikke.

Omphalodes verna i juli måned

2. *Skyggebed*. 16 planter fordeltes 1967 over 1×2 m bed, hvor der regnedes med skygge fra *Lonicera chrysantha*. Stor blomstring i maj samme år som plantningen og i august var planterne allerede ranket ud på 40 cm, højden 18 cm. Året efter er feltet lukket, og endda sidst på året 75 cm ud over parcellen mod øst og vest, så nyvæksten måtte hugges af med spade for ikke at genere nabo-planterne.

Frodigere plante kan man næppe forlange: først lige op af den bare jord de smukt forglemmigeblå blomster, så det lyse løv og hastigt efter ranker ud til alle sider. En kedelig ting for en bunddækkeplante er naturligvis, at der ikke er ret meget at se på over jorden om vinteren, og planterne er heller ikke til at færdes i, men dog imellem. Anbefales alligevel til hel- og halvskygge helst med nogen fugtighed og gerne samtidig med gule blomster som f.eks. under *Mahonia aquifolium*, som den står så godt til.

Origanum vulgare L. 'Compactum'

(*Labiatae*) VILD MERIAN

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² udplantet i 1970. Intet at bemærke før 1971 hvor planterne, 35 cm brede og knap 40 cm høje, fylder feltet ud. Stor blomstring med små bleggrøde læbeblomster. Kønne er de ikke *efter* blomstringen, idet de mange, gamle frøstande er skæmmende og noget besværlige at klippe af. Nyvæksten, der så småt begynder sidst i april, er langsom til at overvokse

skavankerne. I 1973 har planterne – af noget uens højde – bredt sig langt ud over m²eren. Ikke 100% god, men der er noget tiltalende og praktisk i at have en krydderurt som bunddækkeplante. Der er også et stort bibesøg.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Pachysandra terminalis S. & Z.

(*Buxaceae*) VINTERGLANS

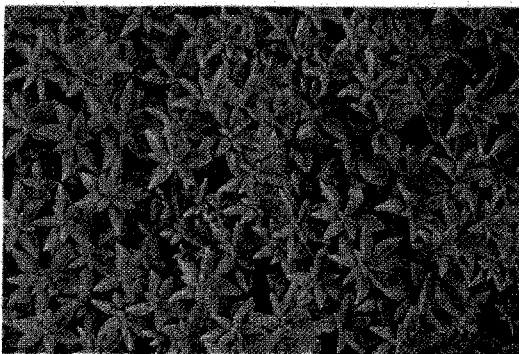
1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. Udplantet i 1967 på 1×2 m mellem *Lonicera chrysantha*, 16 planter i alt. Den lille stedsgrønne halvbusk er kendt som en særlig god bunddækkeplante til halv- og helskygge. I forsøget fik den aldrig de rette betingelser i Vium, idet buskene ikke ydede tilstrækkelig skygge undtagen for planterne nærmest »stammerne«. De forblev lyse i løvet og blev aldrig over 30 cm brede og 15 cm høje. Kun efter regnperioder som bl.a. i 1973 anede man, hvorfor den var blevet så populær. Der har sikkert heller ikke været spagnum nok i jorden for denne surbundsplante. Billedet er taget i forsøgsstationens have, hvor den havde bedre vækstbetingelser ind til nogle gamle *Ribes alpinum*, og hvor den i alle årene har nydt godt af spagnum-vinterdækning. Alligevel er bladene for lyse, som billedet også viser.

Patrinia triloba Miq. (*P. palmata* Maxim.)

(*Valerianaceae*)

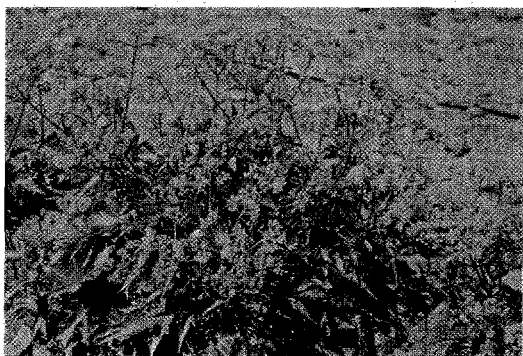
1. *Solbed*. Ikke prøvet.

Pachysandra terminalis

2. *Skyggebed*. 3 planter delt op til 11 småplanter udplantedes på 1×2 m bed i 1967. Først 3. år da skyggen var effektiv, begyndte de at brede sig. En tørkeperiode første år virkede også hæmmende. Om vinteren er der intet at se over jorden, et af de største minus'er for en bunddækkeplante.

Når de hen i maj bryder, er bladene på de 10 cm høje planter meget smukke, lyse, indskårne og 5 cm lange og 3,4 cm brede. Sidst i juni er der mange lette stande af gule blomster (se foto). 2.-4. år er tilvæksten fra 30 til 50 cm i bredden, højden knap 40 cm. Nydelig plante, men i en for kort periode, og færdsel tåles ikke.

Patrinia triloba

***Petrorhagia saxifraga* (L.) Link. (*Tunica saxifraga* (L.) Scop., *Kohlrauschia saxifraga* Dandy) (*Caryophyllaceae*) FJÆLDNELLIKE**

1. *Solbed*. Købt som *Tunica saxifraga* 1969 og 10 stk. plantet i fuld sol på 1 m². Det er fine, spinkle planter, der danner ret løse tæpper. Bladene er små, pølseformede, og fra sidst i juni og 1-2 måneder frem blomstrer de med små rosenrøde blomster. Megen karakter har de ikke, ser noget rodede ud, og de vokser over alle bredder selv i stærk sol. Overvintrer ikke kønt – ligner faktisk til langt hen i april en bunke hø! Ikke ordentlig nok og ikke til at færdes i.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Polygonum affine* D. Don 'Superbum' (*Polygonaceae*) DVÆRGPILEURT**

1. *Solbed*. I 1975 udplantedes den på et solbed (udenfor egentlige forsøg) langs en række gamle *Ribes*. 10 planter i alt. Året efter var der 7 uregelmæssigt store dårligt formede planter med op til 30 cm lange aks med rosa-hvide blomster der væltede lidt ud til siderne. De omkringkrybende rodstocke skulle betinge en god, tæt plantning, men den opnåedes ikke i de to år forsøget varede. Det karakteristiske pileurtløv er kønt og friskgrønt. Må erklæres for uegnet som bunddækkeplante.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Polygonum capitatum* Buch.-Ham. ex D. Don. (*Polygonaceae*)**

1. *Solbed*. 6-7 stiklinger blev stukket direkte på 1 m² stort bed i fuld sol i midten af maj 1971. Blev beskyttet af granris de første uger, voksede da 100% og så kraftigt, at de inden året var omme fyldte hele kvadratmeteren med lange ranker besat med rødbrune blomsterhoveder. Kun 10-12 cm høje. Meget morsomme og nemme. Næste forår kom der slet ingenting, og det burde ikke have undret, da *P. capitatum* er eenårig. Hen på sommeren myldrede det dog pludselig med småplanter, og feltet var tætfuldt med frøplanter.

Zander (1972) oplyser, at det er stauder, krybende, egnede til koldhus og at de blomstrer maj-august. Under danske forhold opfører de sig som ovenfor beskrevet både på flad jord og på stenbed. Trods fraværelsen om vinteren og det lidet stabile ved frøplanter, er det dog en plante værd at prøve, hvor man kan undvære noget i vintertiden. Tørke er ikke dens livret, men ellers er den nøjsom.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Potentilla aurea* L. (*Rosaceae*) GULDPOENTIL**

1. *Solbed*. 10 planter fordelt på 1 m² i 1969. 2. år er de krybende planter ca. 25 cm brede og ret velformede puder med mange og meget kønne »smørblomster« lysende gule i halvdelen af maj

og juni ud. De kom aldrig til at blive et tæt, sammenhængende tæppe, men allerede i april er de friskgrønne og højden er god for en bunddækkeplante nemlig 15 cm, så helt uegnede er de ikke.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Potentilla × *tonguei* Baxt. (*P. anglica* × *P. nepalensis*; *P. × tormentilli-formosa* Maund)
(*Rosaceae*)

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² i fuld sol i 1967. De brød sent og svagt året efter plantningen og var slemt brune at se på. Først 3. år er de krøbet så meget omkring, at de flyder sammen og fylder feltet. Blomstrer juni-juli godt ud af rankerne, men farven er lidt bleg – kun det røde øje lyser.

Løvet er friskgrønt og af fin form. Den har muligheder som bunddækkeplante under lystreer.

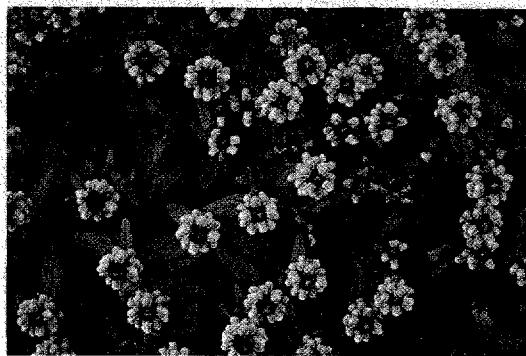
2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Prunella × *webbiana* Paul. (formentlig *P. grandiflora* × *P. hastifolia*) 'Rosea'
(*Labiatae*) **STOR BRUNELLE**

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m² stor parcel udplantet i 1969. Allerede 1. sommer meget køn med stor blomstring i juli på 20-25 cm høje stængler af lysende rødlilla døvnældeblomster, RHS 78 B-C-D, og hver stand er 7-8 cm høj. 3. år er bedet helt tæt fyldt. Nogle finder blomsternes farve og type helt umulig (planteskolerne siger usælgelig) andre at de brune stande efter blomstringen er skæmmende, de sidder i øvrigt hele vinteren og overvokses ikke om foråret, så på et eller andet tidspunkt, bør de afklippes. Andre synes, at den er endog usædvanlig dejlig, og at de brune afblomstrede stande er overordentlig dekorative.

Planterne flyttedes uden nævneværdig deling ud på nyt solbed i 1975, hvor de året efter var 50 cm brede og fulde af blomster og nu 30 cm høje. Det er vel ikke en bunddækkeplante i egentlig forstand, men hvor forholdene tillader det, skulle den nu alligevel prøves.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Prunella × *webbiana*

Ramonda myconi (L.) Rchb. (*R. pyrenaica* Pers.)
(*Gesneriaceae*)

1. *Solbed*. Prøvet på en stensætning i 3 år, men sol er døden for disse planter, selv om der var fugtighed under stene og nogen beskyttelse for direkte sol bag de største sten.

2. *Skyggebed*. 3 planter reddet fra ovennævnte bed plantedes i september 1970 på skyggesiden af de ret små *Lonicera chrysantha*, der var overstandere i hele skyggebedet. Jorden blev iblandet spagnum, og der blev også lagt spagnum mellem planterne. De flade bladrosetter med de mørke blade og den karakteristiske nervatur så helt godt ud efter omplantningen, men blev i sommerens løb blege og sygnede hen uden at have blomstret med de smukke violette blomster med den gule midte.

Ramonda × *regis-ferdinandi* Keelerer (*R. myconi* × *R. mathaliae*)
(*Gesneriaceae*)

1. *Solbed*. Prøvet på samme vilkår som foranævnte *Ramonda* og klarede sig ret godt – dog flyttedes den alligevel samtidig med *R. myconi* til

2. *Skyggebed*: hvor de overlevede 2 år, men blev så dels ødelagt af grenslid dels ædt af snegle. En umulig og altfor kostbar plante til bunddækkebrug, den er for sart og eksklusiv og kun for Liebhabere.

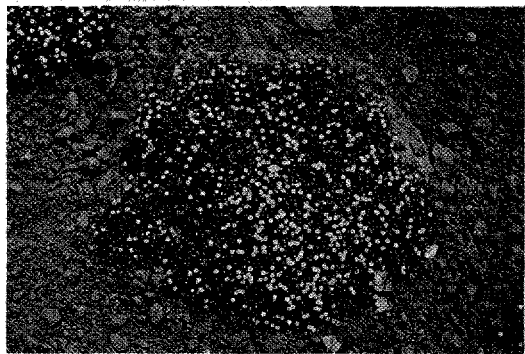
Sagina subulata (Sw.) K. B. Presl. (*S. pilifera* hort.)

(*Caryophyllaceae*) SYLFIRLING

1. *Solbed.* Indkøbt 8 små potteeksemplarer i 1975. De udplantedes foran nogle *Iberis*, så der skulle trædes på dem, for at nå ind til renholdelse og afpudsning af disse planter. Året efter var de 7 cm høje og 30-35 cm brede, mosagtige, friskgrønne og i juni med en mængde hvide blomster tæt nede over puden.

I de tørre somre 1975 og 76 var der nogen tendens til døde partier midt i puderne. Planternes ry som særlig gode trædeplanter oplevedes ikke at slå til her, de forekom vel saftige at træde på.

2. *Skyggebed.* 16 planter fordeltes over 1×2 m bed i 1967 hvor der ikke i begyndelsen var effektiv skygge. De udvikledes til meget fine, flade puder, 5 cm høje og med en stor blomstring sidst i juni. 2. år er hver plante 35×35 cm, og parcellen er mere end udfyldt – ca. 20 cm udover grænserne. Noget forurennet af frøgræs, som er vanskeligt at luge bort, men ikke generet af det tiltagende grenslid fra overstanderne. Først 4. år dør planterne helt inde under buskene, og øvrige planter generes stærkt af fugle i lighed med det, der ofte sker med *Pude-Saxifraga*. Sidste sæson kønnest mod syd. Det er som om plantning direkte på flad jord ikke er det rigtige for denne plante. Den er oplevet bedre mellem fliser og sten eller anden gangbelægning. De er heller ikke slidstærke nok alene.

Sagina subulata

Sanguinaria canadensis L.

(*Papaveraceae*) BLODURT

1. *Solbed.* 5 planter på stenbed i fuld sol i 1967. De er morsomme ved at blomsterne skyder direkte op af jorden fra rodstokkene – før løvet. Blomsterne kan være fremme fra midt i april og er da værd at se på, store, renhvide med mange kronblade og 2 bægerblade, 15-20 cm høje. Bladene, der følger lige efter blomsterne er visnede, er først fuldt udviklede i løbet af juni. De er 30 cm høje, nyreformede, 5-7-lappede og matgrønne. Planterne løber godt omkring, så allerede 2. år er der næsten 1 m² af dem. Det må være denne egenskab, der har bragt den ind i billedet som værende egnet til bunddække, men eller er den i hele sin øvrige karakter aldeles uegnet.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Satureja montana L. 'Coerulea'

(*Labiatae*) Sar, VINTERSAR

1. *Solbed.* Ikke prøvet.

2. *Skyggebed.* Først plantet i 1968, 16 planter på 1×2 m. De var alle noget tynde i det hele 1. år og blev klippet tilbage for muligvis at bryde bedre fra bunden. Det gjorde de, og 2. år var de 20×20 cm og ret velformede, runde tuer – mindst inde under overstanderne, hvilket næppe er så mærkeligt, da *Satureja* er kendt som særlig sol- og tørketålende – og altså ved en fejldisposition plantet i skyggebedet. Det er ellers nydelige små stedsegrønne krydderurter, men skal man have dem som prydplanter, skal de afpudses for de afblomstrede stande, der skæmmes meget. Uegnede til at færdes i.

Saxifraga × *hybrida* 'Alba'

(*Saxifragaceae*)

1. *Solbed.* 15 planter på 2 m² udplantet i maj 1975 på nyt solbed. Året efter er 5 planter fine og velformede puder, lysgrønne og med mange, hvide blomster, 3 planter er døde og resten ± ødelagt af fugle, der har plukket totter ud af dem og fordelt dem over det hele (se samme tilfælde for andre *Saxifraga* og *Sagina*). De bedste planter måler 2. år 2 cm i bredden og er 9-10 cm høje midt i

puderne. De tåler ikke færdsel, dertil er de for saftige, de mases simpelt hen. Uegnet.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Saxifraga hypnoides L. 'Kingii'

(*Saxifragaceae*) MOS-STENBÆK

1. *Solbed*. Kun prøvet på solbed i 1975 og 76 hvor de kan karakteriseres på samme måde som ovennævnte *S. × hybrida* 'Alba'.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 1×2 m bed mellem *Lonicera chrysantha*. Planterne er lysgrønne, velformede, svagt hvælvede puder af fin mosagtig karakter. Blomsterne hvide (juni) og uden interesse. Overvintrer godt, men kan blive lidt brune midt i puderne. 3. år er der kun 4-5 puder, der er vokset til noget i retning af et bulet tæppe, 4. år er de resterende planter også ved at nå hinanden, men de ses dog stadig som afgrænsede »buler«. Også i dette bed hakker solsortene dem ud i smårosetter, som bredsås overalt, hvilket reducerer brugen af dem betydeligt.

Ny udplantning i 1974 på andet skyggebed foran en stor gruppe *Anemone × hybrida* 'Honorine Jobert' gav samme resultat.

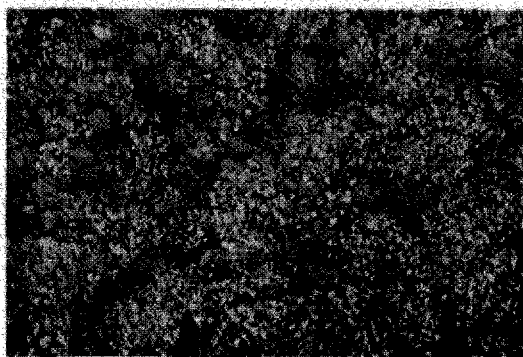
Saxifraga umbrosa L.

(*Saxifragaceae*) PORCELÆNSBLOMST

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 26 planter – tættere plantning end ellers i forsøget, men hver plante var faktisk kun en enkelt roset eller to – fordeltes på 1×2 m bed lige ud til hovedfærdselsvej (øst) i 1967. Voksede lige fra begyndelsen godt til og blomstrede stort i juni med hvid-rosa blomster. De trækker tydeligt efter lyset.

En tørkeperiode gav rødbrune bladrande – noget der oplevedes flere gange for de ellers så friskgrønne bladrosetter. Overvintringen er altid 100%. I løbet af 3. år er der et passende tæt tæppe, og 5. år er det 40 cm bredere end den oprindelige parcel. Rosetterne er 8-10 cm høje, blomsternes 30 cm. De mange, tynde blomsterstilke skal helst fjernes efter blomstringen. Det kan gøres med et lille ryk. Meget køn at anvende både i halv- og helskygge, men den er ikke til at gå i.

Saxifraga umbrosa 'Aurea Picta'

Saxifraga umbrosa L. 'Aurea Picta'

(*Saxifragaceae*) PORCELÆNSBLOMST

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 28 planter – i lighed med ovennævnte – plantet på 2 m² bed uden nævneværdig skygge i begyndelsen. De hvid-gul-brogede rosetter er festlige, ellers er denne *Saxifraga* meget lig arten i vækstkraft, blomsterfarve m.fl. egenskaber, men dog nok en smule svagere af vækst; dette opvejes ved den kønne brogethed, som ikke virker nær så urolig, som man kunne antage.

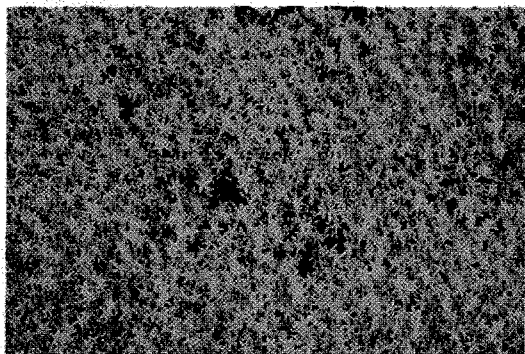
Planterne deltes og omplantedes i 1970 og fordeltes på samme bed med 4 rækker à 7 planter. Kun 2 planter blev slidt væk inde under *Lonicera*-grenene. I 1973 var hver plante 30 cm bred og 12 cm høj. Fin i halvskygge, knap så hårdfør som arten.

Scutellaria scordifolia Fisch.

(*Labiatae*) »SKJOLDDRAGER«

1. *Solbed*. Det danske navn ikke indarbejdet – derfor anført i gåseøjne. 9 planter udplantet i 1969 (fra tysk planteskole) på 1 m² bed i fuld sol. Kedelig overvintring, planterne er tynde, lange og tørre og bare strittende til langt hen i april. Bliver omtrent 20 cm høje og fylder selv sidst i juni, hvor i hvert fald randplanterne har stor blomstring, næsten ingenting. Blomsterfarven er blå, den er det bedste ved planten, men den redder den alligevel ikke. Ikke egnet til formålet.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Sedum acre

***Sedum acre* L.**

(Crassulaceae) BIDENDE STENURT

1. *Solbed.* I 1970 udplantedes 9 planter på 1 m² stor parcel. 2. år var feltet mere end dækket, og 3. år måtte de ud over gangen voksende plantedele fjernes med spade. Stor blomstring og et frisk-grønt tæppe gør den dejlig og højden ligeså (5 cm), men rigtig slidbar at gå i, er den ikke. Heller ikke særlig attraktiv efter blomstringen. De 12 cm høje stande, der nu ikke længere er lysende gule, skæmmer og er umulige at fjerne. Denne *Sedum* vokser overalt vildt i Danmark på tørre steder som strandenge og stengærder, men her og i sortsforsøget med *Sedum* afsluttet 1976 viste det sig, at de vokser ligeså frodigt på lermuld under helt civiliserede forhold.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

***Sedum anacampseros* L.**

(Crassulaceae)

1. *Solbed.* 9 planter fra sortsforsøget med *Sedum* udplantedes på et bed i 1975, der målte 50×200 cm i forgrunden af et sydvendt bed sammen med *Sedum kamtschaticum*, den almindelige, grønløvede og den brogetbladede. De 5 af planterne blev relativt veludviklede efter artens vækstkarakter, og var 2. år ranket ud på 40 cm, 18 cm høje. Det var de rodslående ranker med de kødede, grå-grønne *Echeveria*-agtige blade og de smukt far-

vede stande i skudenderne fra midt i juli, der inviterede dem til afprøvning som bunddækkende planter. Men selv om rankerne kunne nå ud i ovennævnte længder, var de nærmest bare og inderste del alt andet end beløvede nok til at være jorddækkende, ligesom deres vinterudseende er yderst pauvert. At færdes i eller endog imellem disse planter er ikke praktisk. Denne *Sedum* har nok kun muligheder på stensætninger. Klædte ikke *S. kamtschaticum*.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

***Sedum kamtschaticum* Fisch, et Mey. (*S. aizoon* spp. *kamtschaticum* (Fisch. et Mey.) Froed.)**
(Crassulaceae)

1. *Solbed.* 15 planter – rester fra sortsforsøget med *Sedum* – udplantedes 50×50 cm i 1975. Det virkede som om planterne råbte til hinanden, men i løbet af 1976 var de blevet 40 cm brede og 30 cm høje og på vej til at blive et særdeles smukt syn, selv om tilvæksten er oplevet endnu større nemlig i foran omtalte sortsforsøg, hvor 2. års-planterne målte 60 cm i diameter. Det lysgrønne, velformede løv og den fantastiske blomstring med gule svikler, 7 cm brede, og sammensat af stjerneformede enkeltblomster, RHS 12 A med rødligt skær, gør dem til en af de smukkeste *Sedum*. Anerkendt med S 76. Frugtstandene kan muligvis af nogle findes skæmmende, andre vil finde dem særdeles dekorative i tørret stand. Kedelige kan disse planter i hvert fald aldrig blive. God bunddækkeplante under lyse forhold. Ikke til at færdes i. *S. kamtschaticum* 'Variegatum' er ligeså dyrkningsværdig som arten.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

***Sedum lydium* Boiss.**

(Crassulaceae) MOS-STENBRÆK

1. *Solbed.* 10 planter pr. m² i 1975. Det er ganske lave, 5-6 cm, stedsegrønne *Sedum*, der har evne til at danne tæpper, da stænglerne er rodslående forneden og meget fint og tæt forgrenede med små trinde blade. Under blomstringen er de 10 cm høje med rosa til næsten hvide svikler fra midten af juni og 1 måned frem. Disse egenskaber burde

Sedum lydium

gøre den særlig egnet som bund eller fladedækkende plante; det er den forsåvidt også, men fugle har en forkærlighed for at tage »stiklinger« af den og fordele dem overalt, især hvor de ikke skulle være; og slidbar er den heller ikke. Men hvor man kan klare disse minus'er er den spændende ikke mindst hen på eftersommeren, når løvet bliver rødt. Den er altså attraktiv hele 2 gange om året.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Sedum middendorffianum* 'Diffusum'** jfr. Zander (1972) = *S. kamtschaticum*, se denne.

***Sedum reflexum* L.** (*S. rupestre* spp., *reflexum* (L.) Hegi et Schmid., *S. rupestre* L. p.p.) 'Elegant' S 76.

(*Crassulaceae*) BJERG-STENURT

1. *Solbed*. Udplantet i 1974 i et bed med baggrund af *Ilex crenata* 'Convexa' og *Festuca scoparia* til den ene side og *Iberis semp.* 'Little Gem' til den anden. *Sedum*-planterne fordeltes rundt om en trædefflade af sitkagran – uimprægneret, tyk skive. Konstellationen var ikke så ringe, eneste minus var, at træskiven angrebes af en sort geleagtig svamp, der fik de *Sedum*-skud, der var nærmest skiven, til at blive geleagtige hen på efteråret 2. år. Væksten var ellers god, planterne blev hurtigt udrankede på 40-50 cm's bredde, og feltet var dækket udenom skiven med de morsomme, grå-

grønne pølseformede skud, der tidligt på året er rosa i spidserne. Meget stor blomstring med op til 40 cm høje stængler med gule skærme (består af svikler). De er næsten for høje, og der er for mange af dem, de er også væltende, alt sammen noget der kan gå an andre steder, end hvor planterne skal fungere som bunddækkende, og de er absolut ikke til at gå i hverken før eller under blomstringen. At gå i dem under et evt. afpudsningsarbejde er ikke heldigt, de saftige pølser kvases helt.

2. *Skyggebed*. I 1967 udplantedes 16 planter på 1×2 m bed med kneben skygge af *Lonicera chrysantha* de første år. De blev samme år 30 cm brede, 2. år noget medtagne af grenslid og den kun allernødvendigste træden ind i planterne under renholdelsen. Overvintring perfekt, væksten stærk, løvfarven meget køn, grå-blå-dugget, men i skygge trækker planterne efter lyset, og det er en helt umulig blomstertæthed og -højde inde under lavtsiddende grene. Ikke egnet trods dens mange gode egenskaber.

***Sedum sexangulare* L.** (*S. mite* Gilib., *S. boloniense* Loisel.)

(*Crassulaceae*) SEKSRADET STENURT

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m² bed i 1969. Planterne 10-12 cm høje, græsgrønne fulde af varmgule blomster i juli samme år som plantningen. Den minder meget om *S. acre*, men er mindre både i blomster og det taglagte, trekantede løv, der er placeret i 6 radede spiraler (deraf navnet). 2. år er feltet aldeles fuldt og endda 20 cm ud over grænserne. Under overvintringen kun noget skæmmet af de afblomstrede stande, der nærmest virker sorte. Ikke lette at fjerne. Sidste år før omplantning, da de var 4 år gamle, var tæppet ret jævnt 8 cm højt udenfor blomstringen og ret attraktivt.

I 1974 udplantet på nyt solbed, 20 nydelte planter på 1/3 af et 2×4 m bed sammen med *Sedum oreganum* og *Dianthus gratianopolitanus* 'Låg Rosa'. Blomstrede helt fantastisk 2. år, 16-18 cm høje på det tidspunkt og 50 cm brede. God men ikke i det nævnte selskab.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Sedum spathulifolium* Hook.**

(*Crassulaceae*) PUDRET STENBRÆK

1. *Solbed.* 9 planter udplantet i maj 1969 på 1 m² – det var stiklinger af egen avl. Ret tætte klumper af noget løst byggede rosetter af spatelformede cm-lange blade, hvis bundfarve er grå-grøn, men overtrukket med en dug (pudder). Nogle blade er helt hvide andre rødligt tonet, stænglerne rodslående. Blomsterstængler oprette, 7-8 cm høje med gule, flade svikler.

Der ses puder på 30×15 cm 4. år, men så store er alle ikke, og selv 4. år nåede planterne ikke at blive sammenhængende. Deres kødede karakter hindrer færdsel. Denne *Sedum* er kun til at se på. Overvintringen er hverken pæn eller sikker, og tørke tåles heller ikke for godt. Uegnet.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

Sedum spurium 'Album Superbum' og 'Purpurteppich'

***Sedum spathulifolium* Hook. 'Capa Blanca'**

(*Crassulaceae*) PUDRET STENBRÆK

1. *Solbed.* Plantet i solbed 1975 og 76 med en forestilling om, at de hvidpudrede planter ville blive en spændende bund i et bed sammen med f.eks. mørkere løvede planter. Det blev de ikke. Gennemsnitlig udvikledes de til 10 cm for de bedste dog 20 cm brede puder, og de så ærlig talt særdeles pauvre ud især med disse varme somres tørre jord imellem. Man lagde kun mærke til dem under blomstringen med de gule svikler. Om vinteren er der næsten intet at se på. Uegnet.

2. *Skyggebed.* Ikke prøvet.

***Sedum spurium* M. B. 'Album Superbum' S 76**

(*Crassulaceae*) RØD STENURT

1. *Solbed.* Plantet 1974 sammen med 'Purpurteppich' på et solrigt hjørne af det planlagte skyggebed. Hele bedet målte 6×4 m og planteafstanden for begge sorter på billedet var 40×40 cm. Sidst på første – og i hvert fald i 2. år var planterne flydt sammen til et meget ensartet højt, godt tæppe med en moderat blomstring, hvilket på sine steder kan være en fordel. 'Album Superbum' er brugt og bør bruges mere, hvor man vil have store arealer dækket med en rolig grøn plante, men ikke ønsker græs. Trods reduceret fylde om vinteren,

er den ingenlunde kedelig. I aller tørreste periode i 1976 var bladene ret rødlige men det var ikke grimt. Også i det i 1976 afsluttede sortsforsøg med *Sedum* var denne blandt de allerbedste, og den fik anerkendelse = S 76 følger til navnet.

2. *Skyggebed.* 16 planter på 2 m² i 1967 under moderate skyggeforhold i begyndelsen. 2. år målte de 35-40 cm, så parcellen var næsten dækket. 4. år løb de ud over grænserne til alle sider men mest mod syd, selv om de også var fine helt inde under buskene. Overflødig tilvækst blev stukket af med spade uden gene for helhedsindtrykket. De hvide til svagt rosa anløbne blomster kommer i begrænset mængde og er derfor lette at fjerne bagefter, hvis man synes de skæmmet et sted, hvor plantens jævne højde og grønhed er det afgørende. Passende trafik kan tåles – ikke daglig men f.eks. ved afpudsning, renholdelse eller hvis der skal lægges blomsterløg – og disse fjernes igen. Særdeles egnet.

***Sedum spurium* M. B. 'Purpurteppich' S 76**

(*Crassulaceae*) RØD STENURT

1. *Solbed.* I 1971 plantedes 5 planter på 1 m² bed i fuld sol. Den rødlige løvfarve gør sig gældende allerede mens planterne bryder sidst i april, og når blomstringen er i fuld udfoldelse, er planterne atter meget attraktive. Falmer dog lidt mindre pænt end *S. spurium* 'Splendens' – en anden rødblomstret cultivar. De brune afblomstrede

stande synes nogle er dekorative, andre vil finde at de tager glansen fra det smukke løv. Men det er et stort arbejde at klippe dem af. Det menes at være konstateret, at planter uden frøstande vokser hurtigere til (praktiseret i moderplante-arealer). Tåler tørke og nogen færdsel.

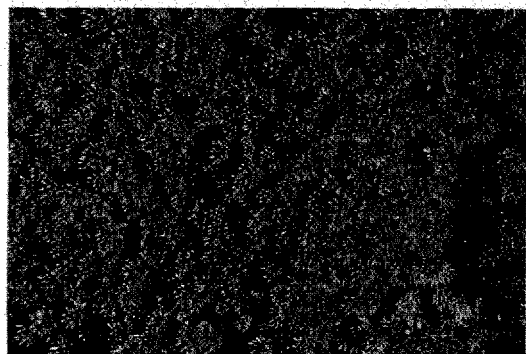
Som nævnt under *S. spurium* 'Album Superbum' S 76 og som det fremgår af billedet ved denne, plantedes 'Purpurteppich' S 76 endnu en gang ud i fuld sol og kom hurtigt til at vise sine fortræffelige egenskaber som hurtigt dækkende plante. Den er nok knap så let at anvende hvor som helst på grund af dens røde farve – i sidste forsøgsudplantning var den omgivet af *Pyracantha* med såvel orange som røde frugter, og det var ikke umiddelbart heldigt – mellem og under spredte stedsegrønne og under løvtræer uden røde blomster og frugter, er de meget anvendelige.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Sedum spurium* M. B. 'Splendens'**
(*Crassulaceae*) RØD STENURT

1. *Solbed*. Først prøvet i 1975 og 76. Bortset fra, at løvet er lidt lysere, og at blomsterne også er lysere end 'Purpurteppich's' (RHS 73 A), er de meget lig hinanden. Denne cultivar tåler ikke tørke så godt, men det *kan* være en tilfældighed. Løv- og blomsterfarve må være det afgørende for valget af en af disse to rød-blomstrede *Sedum spurium*.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Sedum spurium 'Splendens'

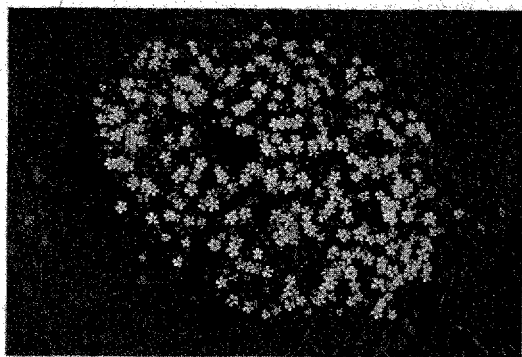
***Silene alpestris* Jacq. (*Heliosperma alpestre* (Jacq.) Rchb.**

(*Caryophyllaceae*) ALPE-LIMURT

1. *Solbed*. 10 planter i 1969 på 1 m² i fuld sol. 2. år er de 5 planter så store, at de når hinanden – det er de sydligste. Resten med ret meget bar jord imellem. 2. år er der meget dødt efter overvintringen, men det vokser over og planterne stod i fuldt flor midt i juni med hvide nellikeblomster, 1,5 cm i diameter på 20 cm høje stængler. Først det 4. år er parcellen helt udfyldt – og som nævnt foran – de 5 sydligste planter trives bedst.

Om vinteren er de under jorden. Om sommeren viser de sig at være både soleskende og tørketålende. Ikke nogen typisk bunddækkeplante – sikkert bedre på en tørmur.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

Silene alpestris

***Stachys olympica* Poir. (*S. lanata* Jacq. non Crantz.)**

(*Labiatae*) LAMMEØRE

1. *Solbed*. Ikke prøvet, kun den nedennævnte cultivar 'Silver Carpet'.

2. *Skyggebed*. Plantet 16 planter på 1×2 m bed. 2. år er der allerede tale om grenslid for de som skyggegivere indplantede *Lonicera chrysantha*.

Stachys olympica, er under blomstringen, 50 cm høj og det er for højt under de ret lavtsiddende grene. Det grå løv er derimod både kønt og godt. 4. år er 5 planter levende – i skyggen forsvinder de efterhånden. En enkelt plante mod syd er helt

Stachys lanata 'Silver Carpet'

pragtfuld. Uegnet p.gr. af højden på en plads som den under og imellem buske med lavtsiddende grene.

***Stachys olympica* Poir.** (*S. lanata* Jacq. non Crantz.) 'Silver Carpet'

(*Labiatae*) LAMMEØRE

1. *Solbed*. Først udplantet i fuld sol på et bed i selskab med *Anaphalis triplinervis*, *Heuchera* o.a. i 1975. De 10 planter udvikledes i de 2 tørre somre 1975 og 76 helt forbløffende godt. De helt igennem sølvfildede planter har en god og harmonisk vækst, højden 27 cm før og 30 cm under blomstringen. De danner en fin, tæt gruppe, hvis rødviolette blomsterfarve står kønt til løvets sølv – til naboplanterne også, men *Heuchera*'s røde blomster er nok ikke bedste genboskab når samtidighed indtræffer.

Stachys tåler megen tørke, godt beskyttede som de er mod fordampning, men man kan ikke færdes i dem. God under lystræer og andre stammede planter.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Thymus doerfleri* Ronn.** (*T. hirsutus* var. *doerfleri* (Ronn.) Ronn.)

(*Labiatae*) TIMIAN

1. *Solbed*. 10 planter leveret 1969 fra Tyskland som *T. hirsutus* var. *doerfleri*. Jfr. Zander (1972) er navnet som i overskriften her. I Deutsche

Gartenbörse nr. 26 fra 3.7.71 er den anført som *T. hirsutus* var. *doerfleri* 'Bressingham Seedling' (tiltrækker: Bloom).

2 år gamle fylder de gråfildede planter kun parcellen knap $\frac{2}{3}$ (5 cm høje og 8 under blomstringen med de rosalilla blomster). 3. år når planterne ud til parcellgrænsen, men er stærkt svækkede i midten. De halvdøde partier vokser over og skjules helt under blomstringen i maj-juni. På det tidspunkt er væksten svagest på nordsiden. Typisk solelskende, tæppedannende, men det er ikke den bedste *Thymus*.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Thymus drucei* Ronn.** var. *pseudolanuginosus* Ronn. et Jal. (*T. lanuginosus* hort. non Mill.)

(*Labiatae*) LÅDDEN TIMIAN

1. *Solbed*. 10 planter på 1 m² i april 1971. Først i løbet af 1973 er parcellen delvis dækket af et jævnt, 5 cm højt, gråfiltet tæppe med spredt blomstring sidst i juni og da 8 cm høj, rosa.

2. *Skyggebed*. 16 planter fordelt over 1×2 m bed i 1969 og uden effektiv skygge før 3. år. Planterne inderst ved buskene klarer sig dårligt.

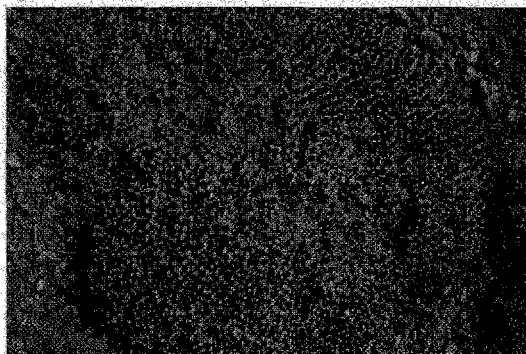
Denne *Thymus* har mere kuplet end flad vækst i dette bed i forhold til solbedets planter. At de er træagtige gør sig også ligesom mere gældende her.

4. år er der en 70 cm bred bræmme på bedets sydside, disse er helt perfekte, resten er ± døde. Klarer sig ikke i mørke – det er solplanter.

***Thymus serpyllum* L.** 'Rotundifolius Coccineus' (*Labiatae*) SMÅBLADET TIMIAN

1. *Solbed*. I 1975 plantet i nyt solbed foran *Iberis sempervirens* 'Little Gem' i et hjørne på 100×175 cm. Året efter fyldte de 125×200 cm og var pragtfulde under blomstringen, men det friskgrønne lidt ujævne tæppe overvintrer ikke 100%. De usædvanlige temperaturforhold i 1975 og 76 må tages i betragtning ved vurderingen.

2. *Skyggebed*. 16 planter fordelt på 1×2 m under ikke effektive skyggeforhold. 3. år er der god skygge, men også grenslid og væksten på anden måde ringere. Det mørkgrønne løv er ganske kønt i skyggen, men blomstringen med de karminrøde

Thymus vulgaris 'Golden Dwarf'

blomster størst, hvor de får lys. De afblomstrede stande skæmmer.

Overvintring meget dårlig 1970-71 og i 1972 er alle planter døde.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet, men det er ikke skyggeplanter.

***Thymus vulgaris* L. 'Golden Dwarf'**

(*Labiatae*) TIMIAN

1. *Solbed*. 9 planter på 1 m² bed i fuld sol 1969. 2. år er parcellen udfyldt trods planterne var noget brune efter først tørke siden overvintringen. De brød godt. Året efter afpudsedes tørre partier og gamle frøstande, og det pyntede. De knap 20 cm høje småbuske har gulgrønt løv og lilla blomster. Noget jævnt tæppe danner de ikke – hver lille busk ses som en helhed. På fotoet er det en plante flyttet her fra til et nyt bed i 1975 – hvor den stod i fuld sol og trivedes betydelig bedre end på første vokseplads. I 1976 var planterne gennemsnitlig 60 cm brede og 30 cm høje med en umådelig skøn blomstring – farven er RHS 77 A-B. Bemærkes må det, at netop årene 1975 og 76 ikke havde vintre af betydning men ekstraordinært varme somre. Åbenbart de krav *Thymus* stiller.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Valeriana supina* L.**

(*Valerianaceae*) DVÆRG-BALDRIAN

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. 16 planter på 1×2 m bed i foråret 1967. Små, tætte planter, 8-10 cm høje (12 når de blomstrer), med friskgrønt løv, 1,5×1,0 cm stort. Blomsterskærmene på 7 cm lange stilke. 1. sommer er tuerne 27-30 cm brede og fylder altså helt godt. Overvintringen er nok sikker, men aldrig helt køn før hen i maj – de blomstrer fra sidst i maj med nydelige rosalilla blomster. Bliver slidt af buskenes grene og får i den dybeste skygge gule blade og tynd vækst. Skal sikkert omplantes ofte for at bevare en vis tæthed.

***Veronica fruticans* Jacq. (*V. saxatilis* Scop.)**

(*Scrophulariaceae*)

1. *Solbed*. 11 planter i 1969 på 1 m². Det er små buske med korte klaser eller enlige blomster af rigtig ærenprisform og -farve med hvidt svælg. Breder sig langsomt og er noget tørkeramt – endskønt de skulle være solelskende. 2. år 20 cm brede og 10 cm høje. De skal være vintergrønne men overvintrer nu mere sorte end grønne. Ikke egnet under de prøvede vilkår.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Veronica incana* L. S 69**

(*Scrophulariaceae*)

1. *Solbed*. Artens gode egenskaber kendt fra sortsforsøgene 1966-69. Den blev anerkendt med S 69. I forsøgsårene voksede den frit i marken i 2 rækker à 5 planter, 50×60 cm. Planterne voksede 2. år sammen til et felt på 200×180 cm. I 1974-76

Veronica incana S 69

er 15 planter udplantet på en del af et parti, 6 m dybt og 4 m bredt, hvor de danner forgrund for andre gråløvede planter som *Festuca glauca* og *Hosta sieboldiana*. *Veronica* er helt ude i solen, de andre i mere eller mindre halvskygge. Her klarer *Veronica* sig fint. I 1976 var de et sammenhængende tæppe, 10-12 cm højt men under blomstringen med 40 cm høje stængler med smalle, dyblå aks. Det filtede, sølvgrå løv er en herlig bund i en plantning, selv om det ikke overvintrer 100% godt. Blomstringen kunne egentlig godt undværes, det er selve tæppet, der er værdifuldt.

2. *Skyggebed*. Ikke prøvet.

***Veronica satureioides* Vis.**

(*Scrophulariaceae*)

1. *Solbed*. 10 små planter udplantedes på 1 m² i 1969. I 1971 fyldte de ikke feltet endnu og i 1972 manglede et par planter i midten. Planterne er stedsegrønne og danner 7 cm høje puder – ejendommelige ved de tætsiddende blade, der får dem til at minde om *Hebe* – der jo før hed *Veronica*. De har azurblå blomster. For ringe fylde – selv ikke 3. år dækkes parcellen.

2. *Skyggebed*. Prøvet i 2 år og blev opgivet.

***Veronica surculosa* Boise. et Bal. 'Rosea'**

(*Scrophulariaceae*)

1. *Solbed*. Ikke prøvet nu, men i sortsforsøgene 1966-69 voksede 10 planter i åben mark. De er pudedannende, 5-7 cm høje med rodslående stængler. Løvet er nok grønt, men beklædt med hvide hår. Den har typiske ærenprisblomster i korte stande, og farven er rosa (RHS 77 B) med hvid kant og midte. Blomstrer midt i maj. 2. år var planterne 70×70 cm. Meget tørketålende.

2. *Skyggebed*. 18 planter i 1967 på 1×2 m bed. De kravler godt omkring og kan minde om små *Ara-bis* med det filtede løv. Allerede i løbet af 1967 var planterne så brede og kraftige, at de lukkede parcellen helt. Med undtagelse af 2 planter mod syd var alle planter imidlertid døde ved udgangen af 1969. Ikke egnede i skygge.

Viburnum davidii

***Viburnum davidii* Franch.**

(*Caprifoliaceae*)

1. *Solbed*. Se nedenfor.

2. *Skyggebed*. 3 planter fordeltes på et 1×2 m bed i 1967. Skygge fra *Lonicera chrysantha* først effektiv 3. år. De 25-30 cm høje, stedsegrønne småbuske har store, ovale blade, 12×4,5-5,0 cm, med dybtliggende hovednerver og skærme af rosa blomster.

2.-3. år var de 40 cm brede – noget svedne i løvet om foråret, men de skifter gradvis løvet og så er planterne kønne igen. I 1970 så de halvdøde ud og flyttedes til stationens have, hvor de fik sol mere end halvdelen af dagen. Granris er de fleste år stukket ned mellem grenene – kun ikke i de milde vintre 1974-75 og 75-76. Den bedste plante måler nu 100 cm i bredden og er 60 cm høj på højeste sted. Er meget attraktive planter både med og uden blomster – i øvrigt sidder blomsterstandene hele vinteren som om de hvilken dag det skulle være kunne folde sig ud. De skal have spagnumblandet jord. Anbefales trods alt med noget forbehold, for helt sikre er de ikke, men risikoen er værd at løbe.

***Vinca minor* L.**

(*Apocynaceae*) LIDEN SINGRØN

1. *Solbed*. Ikke prøvet.

2. *Skyggebed*. Kun 4 planter fordelt i 1967 over 1×2 m bed i for lidt skygge indtil 3. år. De var også meget afblegede i løvet og led en del af tørke 1.

sommer. Alligevel fyldte de lidt ind i 2. år hele parcellen og var på vej op i overstanderne. Væksten er stærkt kuplet på midten og derudfra går rankerne fladt henad jorden. Plantetætheden med 4 på 2 m² lyder af lidt men er faktisk tilstrækkeligt under gode vækstforhold. Særdeles egnet i hel- og halvskygge.

I 1974 udplantet på nyt areal mellem ikke særlig skyggegivende *Pyracantha* i et 6×4 m rum. Midt i feltet en ekstra skygge giver i form af en stor *Miscanthus sinensis* 'Gracillimus'. Alle planter var angrebet af svampen *Phoma exigua* var. *exigua* (visnesygge) mest den del, der var mindst i skygge. Endnu engang fastslået at *Vinca minor* skal have skygge og fugtighed.

Waldsteinia ternata (Steph.) Fritsch. (*W. sibirica* Tratt., *W. trifolia* Roch ex W. D. J. Koch)

(Rosaceae) GULDJORDBÆR

1. *Solbed.* Ikke prøvet i første forsøg, men blev i 1974 udplantet på et bed i selskab med *Cimicifuga foetida* (baggrund) og *Hepatica* ved siden af ind mod de omgivende *Pyracantha*. Kun helt perfekt i skygge og halvskygge, men de planter, der nåede ud i solen, var nok mere udtørrede end nødvendigt. Blev ikke vandet tilstrækkeligt, da der var behov for det i de varme somre. *Hepatica* er ikke noget klædeligt selskab for *Waldsteinia*.

2. *Skyggebed.* 18 planter på 1×2 m bed i 1967. Sidst i august er de 50 cm brede knap 10 cm høje (13 under blomstringen) og dækker næsten parcellen. Planterne har et potentielagtigt udseende – ikke meget med jordbær at gøre trods alt. Løvet er sundt og mellemgrønt, og blomsterne gule i maj. Blomstringen er ret underordnet, det er den ensartede, jævne, lave tætte bestand af kønne blade, der er dens store plus. Brunsvidning af løvet om vinteren er ikke så pænt, men der sker hurtig overvoksning om foråret. Inderst ved buskene er planterne lidt lavere og mindre tætte. I 1973 målte

Waldsteinia ternata

de gennemsnitlig 45-50 cm i bredden, men det er næsten ikke til at se, hvor den ene begynder og den anden holder op, tæppet er ganske, ganske tæt.

Det er fremragende gode bunddækkeplanter, selv om man vel næppe kan spadserere ret meget rundt i dem uden at gøre skade. Måske den bedste bunddækkeplante af alle de her nævnte.

Litteratur

- Bailey, L. H. (1968): Manual of Cultivated Plants. The McMillan Comp., New York. 1116 s.
- Brandt, G. N. (1918): Stauder. Steen Hasselbalchs Forlag, København. 184 s.
- Graham, Thomas (1967): Ground-Cover plants. English Journal VOL. XLII, part I and II.
- Krüssmann, G., W. Siebler, W. Tangermann (1970): Winterharte Gartenstauden, Verlag Paul Parey, Berlin und Hamburg. 485 s.
- Lange, Johan (1959): Ordbog over Danmarks Plantenavne I og II, Munksgaards Forlag, København. 840 spalter.
- Termansen, V. (1934): Planter i skygge. Gyldendal, København, 64 s.
- Tholle, Johannes (1948): Skovbund. Nordisk III. Havebrugs Leksikon, III, s. 377-378. Gads Forlag, København.
- Zander, Robert (1972): Handwörterbuch der Pflanzenamen, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. 744 s.

Manuskript modtaget den 6. juli 1977